ԱՊՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
Մէճմուիյէ 20 դրուշտան
ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ
Պիր սէնէլիք . . . 200 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . 100 »
Իւչ այլըգ . . . 55 »
ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ,
Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագ-լար իչին
Պիր սէնէլիք . . . 230 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . 120 »
Իւչ այլըգ . . . 60 »
Մէճմուիյէ 1 ղրուշ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻԼԼԷՏԸ ՔՕԼԻԹԻՔԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ
ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԽԷՎԱՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ
Պէհէր սաթըրը իչին
1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 ղշ.
4 ինճի սահիֆէյէ . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սաըրաֆիյէյէ այիտ 2 վէ 3ի ինճի սահիֆէլէրէ 6 ղշ.
4 ինճի սահիֆէյէ . . 4 »
Չըլյաթէ միւտաէլթ իչին խը[illegible] նամա այրը բազարլըգ օլուր:
Մէվատտը Նաֆիայա [illegible] պէճուլէր մէճճանէն գապուլ օ-լունաճագ վէ տէրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայաճագ:
Մէճմուիյէ 1 ղրուշ

Միսարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր: — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմասը կիպի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 10 ԱՊՐԻԼ.

ՀԱԼԸ ՀԱԶԸՐ

Ինկիլթէրրա գրալիչասը Լօրտ Պիգընսֆիլտ գապինէթօսունուն իսթիֆասընը գապուլ իթտիյի հալտէ, պու գապինէթօյու թէրքիպ իտէն հէյէթի վիւքէլա թիմյա տավէթ իթմիշ տիր:

Թէլէկրաֆ՝ Ուինտսօրտա գրալիչանըն րիյասէթի թահթընտա ֆէվգէլատէ վէ պէօյիւք պիր մէճլիս ագտ օլունաճաղընը վէ քեաֆֆէյի վիւքէլանըն մէվճուտ պուլունաճաղընը խապէր վէրիյօր:

Հիչ շիւպհէ եօգ տուր քի, պու մէճլիս իճէրիսի իչին պիր իչ կէօրմէք իւզրէ ագտ օլունմայօր. չիւնքի իսթիֆասընը վէրմիշ վէ իսթիֆասը գապուլ օլունմուշ պիր հէյէթ իլէ թէրթիպալէր տիւշիւնմէնին հիչ պիր ֆայտէսի օլամազ:

Օլսա օլսա պու մէճլիս, գրալիչանըն՝ Ինկիլթէրրանըն պու կիւնէ գատար թութթուղու բօլիթիգանըն պիր խիւլասասընը ալմասը, վէ պու կիւնքի կիւնտէ իշլէրին նէ հալ վէ մէրքէզտէ պուլունտուղունու սօրմասը իչին ագտ խուլէսիտիր:

Թապիրի ախէրլէ պու մէճլիս պիր վէտաալաշմա մէճլիսի տիր: Լօրտ Պիգօնսֆիլտ իլէ ըրքատաշլարը չիմտիյէ գատար թութթուգլարը մէսլէքի վէ կէօրտիւքլէրի իշլէրի վէ պու կիւնքի կիւնտէ Ինկիլթէրրա բօլիթիգասընըն տախիլէն վէ խարիճէն նէ հալ վէ մէրքէզտէ պուլունտուղունու արզ իլէ նէվինմա հիւքիւմէթի գրալիչանըն էլինէ թէսլիմ իտիպ իչտէն չէքիլէճէքլէր տիր:

Իշթէ օ վագըթ գրալիչա վիգթօրիա պիր պաշգասընը գապինէթօ թէշքիլինէ տավէթ իտէճէք տիր:

Սօն թէլէկրաֆլարտան անլաշըլտըղընա կէօրէ, Լօնտրա կազէթալարը գրալիչանըն պու տավէթի Լօրտ Հըրանվիլէ իտէճէկինի պէեան իթմէքտէ իտիշլէր: Մր Կլատըսթօն իսէ պիր զատէկեան իւնվանը ալարագ Լօրտլար գամարասընա կիրմէյէ տավէթ օլունաճագմըշ:

Պու խապէր սահիհ օլտուղու հալտէ, գրալիչանըն ինանը հիւքիւմէթի պիւսպիւթիւն սէրպէսթի Թարաֆտարլարընըն էլինէ վէրմէյիպ, միւթէտիլ էֆքեարըլը վիւքէլատան միւրէքքէպ պիր գապինէթօ թէշքիլ իթմէք իսթէտիյի անլաշըլըր: Մր. Կլատսթօնու տախի գապինէթօյա իտխալ իթմէմէքլէ պէրապէր մուխալիֆ թարաֆըն րէիսի օլմագտան տախի մէն իթմէք իչիւն, զատէկեանլըգ ունվանը իլէ աղզընը գափամարագ լօրտլար գամարասընա սօգաճագ իմիշ:

Պու սապահ կէլէն տիկէր պիր թէլէկրաֆըն պէեանընա կէօրէ տէ, գրալիչա հազըրէթլէրի էէնի պիր գապինէթօ թէշքիլինի Լօրտ Հարթինկթընա հէվալէ իտէճէք իմիշ:

Լաքին պունլար հալա կազէթալարըն զաննըյաթը օլուպ, իշին հագիգէթի՝ գրալիչանըն գապինէթօ թէշքիլի իչիւն պիրինէ թէքլիֆ իթմէսի խապէր ալընտըղը վագըթ անլաշըլաճագ տըր:

* *

Պրէնս կօրչագօֆուն սըհհէթի հագգընտա էէնի պիր խապէր եօգ իսէ տէ, պունտան էվվէլ ալընան մալիւմաթ՝ միւշարիւլէյհին հալինի բէք ֆէնա թասվիր էտիւպ, իխթիյարլըղը մալիւմ օլտուղունտան, գուրթուլմասը բէք մէմուլ տէյիլ տիր:

Պրէնս կօրչագօֆ եալընըզ Րուսիանըն տէյիլ պիւթիւն Էվրօբանըն էն պէօյիւք ատէմի սատ օլունսա սէզա տըր: Պիր չէյրէք ասըրտէն պէրու Րուսիա տէվլէթինի իտարէ իթմէքտէ օլուպ, իչ պաշընա կէչտիյի վագըթ Րուսիայը մաղլուպ վէ պիւթիւն Էվրօբայը պունա տիւշմէն պուլտըղը հալտէ, օ վագըթտան պէրու թէլաշըըզ վէ կիւրիւլթիւսիւզճէ օլարագ կէճէ կիւնտիւզ չալըշարագ հէմ տախիլէն Րուսիանըն բէք չօգ թէրագգը վէ մամուրիյէթինի իյճատ իթմիշ, հէմ խարիճէն բօլիթիգասընը եօլունա թութուպ վէ նուֆուզ վէ հայսիյէթինի թէմամի իլէ մուհաֆազա իտիւպ Ասիա ճիհէթինտէ օ գատար թէվսիի միւլք իթտիքտէն մաատա, Էվրօբատա տախի բազի պէէրիյ քէնտինէ մալ իթմէկէ մուվաֆֆագ օլմուշ տըր:

Պինաէն ալէյհ պէօյլէ պիր ատէմին օրթատան գայպ օլմասընտա բէք պէօյիւք պիր էհէմմիյէթ վար տըր. պունուն իչիւն պիւթիւն ալէմին կազէթալարը, պրէնս կօրչագօֆըն վէֆաթը թագտիրինտէ Րուսիա բօլիթիգասընըն նէ հալ քէսպ իտէճէյինի վէ բօլիթիգանըն տէյիշմէսինտէն Էվրօբանըն ումումի բօլիթիգասընա նէ թէպէտտիւլ կէլէճէյինի տիւշիւնմէքտէ վէ հէր պիրի պիր տիւրլիւ ֆիքր պէյան իթմէքտէ տիր:

Ասըլ էհէմմիյէթլի նօգթա կօրչագօֆըն վէֆաթընտան սօնրա Րուսիա բօլիթիգասընըն տէյիշիւպ տէյիշմէյէճէյի մասալէսի տիր:

Պրէնս կօրչագօֆ մէսլէք վէ բօլիթիգասընը պիր սըր կիպի սագլամըշ, չակիրտլէր էէթիշտիրմիշ, վէ ատէթա պիր բօլիթիգա մէքթէպի թէշքիլ իթմիշ օլտուղունտան, վէ պու կիւնքի կիւնտէ օ մէքթէպտէն չըգմըշ բէք չօգ տիբլօմաթ շակիրտլէրի պուլունտուղունտան, քէնտիսինին վէֆաթը իլէ բօլիթիգասընըն տախի վէֆաթ իտէճէյինի թասավվուր, վէ բօլիթիգասընը քէնտի չախսը իլէ գաիմ ֆարզ իթմէք հագսըզ վէ եանլըշ պիր միւթալաա տըր:

Պունուն իչիւն պիզ բրէնս կօրչագօֆըն վէֆաթը իլէ Րուսիանըն խարիճի բօլիթիգասընըն տէյիշմէսինի մէմուլ իթմէյիզ:

Տախիլի բօլիթիգասընա կէլինճէ, մալիւմ տիւր քի բրէնս կօրչագօֆ Րուսիատա միլլի վէ սէրպէսթ պիր մէսլէք թութմուշ օլտուղունտան, Րուսիա միլլէթինին թէրագգը վէ հիւրմէթինի արզու իտէն էվլատը վաթան քէնտիսինէ մէյլ վէ մուհապպէթ իթմէքտէ պուլունմուշլար իտի:

Անճագ շու սօն սէնէլէրտէ Րուսիատա էֆքեարը ումումիյէ՝ միւշարիւլէյհին խիլաֆըյի տէրէճէտէն զիյատէ իլէրիյէ կիթթիյինտէն, քէնտիսի թապիի կէրիտէ գալըը, վէ օ վագըթ գատար միլլէթին հուրրիյէթ թարաֆտարլարընըն րէիսի հիւքմիւնտէ օլան պու զաթ՝ եավաշ եավաշ պունլարըն տիւշմէնի հիւքմիւնէ կէչտի:

Րուսլարըն էէնի հուրրիյէթ թարաֆտարլարընըն րիյասէթինի վէրի ահտ ալըպ, կօրչագօֆ իսէ էսքի մէսլէքի միւթէտիլինտէ տէվամ իթտիյինտէն, տիպլօմաթ բըրէնս իլէ վէրի ահտ բրէնսին պէյնինտէ պիր մուխալէֆէթ զուհուր իտուպ տէվամ իթմէքտէ իտի:

Պրէնս կօրչագօֆուն թարաֆը՝ ղալէպէ իտուպ, Րուսիայը մէշրութիյէթէ վէ հուրրիյէթ թարաֆտարլարընըն իսթէտիքլէրի սայըր իսլահաթըն մահրում պըրագմագ իստէմիշ տիր:

Շիմտի կօրչագօֆուն վէֆաթընտան սօնրա, խալէֆի օլաճագ զաթ տախի պու տիբլօմաթըն չու մէսլէքինտէ տէվամ իտէճէք մի տիր, եօգսա վէրի ահտըն թարաֆընա մը մէյլ իտէճէք տիր:

Էյհապը էֆքեարը միւթէտիլէ թարաֆը կօրչագօֆ կիպի պիր րէիս գայպ իթտիքտէն սօնրա տախի հուրրիյէթ վէ մէշրութիյէթ թարաֆընա գարշը տուրապիլէճէք մի տիր, եօգսա մուղազէնէ գայպ իտուպ մաղլուպ մու օլաճագ տըր:

Իշթէ ասըլ մէսէլէ պունտա եանի Րուսիանըն տախիլի բօլիթիգասընտա տըր: կօրչագօֆըն վէֆաթը պիր թէէսիրի մունճիպ օլուրսա, օ թէէսիր Րուսիանըն տախիլի բօլիթիգասընա այիտ օլուպ խարիճի բօլիթիգասընա պիր չէյ օլմայաճաղը ֆիքրինտէյիզ:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Կուսինա վէ Պյալպլա պէտէլ Ֆարատազա վէրիլէճէք օլան արազի պու կիւն մահալլինտէ թէսլիմ օլունաճագ ըմըշ:

Իշպու թէսլիմտէ միւշքիլաթ չըգըլմայաճաղընը՝ Արնավուտլըգտա պուլունան էճնէպի գօնսօլօսլարը Սթամպօլ սէֆարէթլէրինէ պա թէլէկրաֆ իշար իթմիշլէր տիր:

—Իչիտիլտիկինէ կէօրէ պու կիւն Պապը Սէրասքէրիյէ նըսֆ մաըտ մաաշը վէրիլէճէք տիր.

—Մալիւմ օլտուղու վէճհլէ Ատաբազարտա սու թուզլանընտան տօլայը մուսապ օլան էհալիյէ թէվզի օլունմագ իւզրէ կէօնտէրիլէն բէքսիմէթլէրին իգմատէ գըյէսի օն բարայա սաթըլմագտա օլտուղը կազէթալարտա եազըլմըշ վէ պու հավատիս ըՍթամպօլ կազէթասընտան նէշրէթ իթմիշ տիր: Իգմատ մէճլիսի իտարէսինտէն վարիտ օլուպ պու կիւնքի Վագըթ կազէթասընտա տէրճ օլունան իւչ գըթա թէլէկրաֆնամէյէ կէօրէ, մէզքիւր հավատիսին ասլ ու էսասը օլմատըղտան մաադա, արաճիֆի մէզքիւրէյի էն էվվէլ նէշր իտէն Սթամպօլ կազէթասը ալէյհինտէ տէ մէճլիսի մէզքիւր թարաֆընտան իգամէի տավա օլունաճագըմըշ:

—Սէլանիք վիլայէթի տախիլինտէ Ջէլլուն գասապասընա պու քէրրէ պիր թէլէկրաֆ մէրքէզի քիւշատ օլունմուշ տըր:

—Էսմէր Սէյֆուլլահ (Եօրկաքի Արիսթարքի) հագգընտա տախրէէ իթհամըյէտէն ժանտարմ օլունան իթհամնամէ տիւնքի կիւն տիվանը ճինայէթէ վէրիլմիշ վէ պիր իքի կիւնէ գատար միւտաֆաայի ումումի իլէ մէրգում Սէյֆուլլահ Թարաֆընտան նասպ օլունաճագ ավուգաթ արասընտա: քէնտիսի վէ րէֆիգլէրի հագգը օլտուգլարը հալտէ, մուհաքէմէլէրի ալէնիյէնին իճրասը մուգարրէր պուլունմուշ տըր:

—Թէրճէմանը Հագիգաթըն մէմլէաթընա կէօրէ, Ալլիյէ նէզարէթի մէմուրինինէ մաըտ մաաշլարընըն նըսֆը գատարը մէճիտիյէ 19 ղրշ. հէսապը իւզրէ իթա օլունմուշ տըր:

—Կուսինեալը Ալի բաշայա ցէպրէ Արնավուտ էհալիսի Թարաֆընտան պին լիրա վէ Մաթ էհալիսի Թարաֆընտան տախի պին ատէտ մէճիտիյէ իանէ կէօնտէրիլտիյինի Մահալլինտէն ալտըղը մալիւմաթ իւզէրինէ Թէրճէմանը Հագիգաթ եազըյօր:

— Րիվայէթէ կէօրէ, Լօրտ կըրանվիլ՝ Ինկիլթէրրա Պարլամէնթօսու ինթիխապաթընըն միւպաշէրէթ օլունմազտան իւչ հաֆթա էվվէլ, Գրալիչա հազըրէթլէրինէ պիր խուսուսի մէքթուպ կէօնտէրիպ, ինթիխապաթտա Լիպէրալլարըն ղալէպէ իտէճէքլէրինի գաթիէն պիլտիրմիշ տիր:

—Ջամը հազրէթը Բատիշահիլէ Խըտիվը Մըսըր հազրէթլէրինին հիմայէլէրի թահթընտա օլարագ, կէլէճէք այ իչինտէ իզմիրտէ պիր աթ եարըշը վուգու պուլաճաղը Թէրճէմանը Հագիգաթտա օգունմուշ տըր:

—Կէչէն բազար կիւնիւ Րում Բաթրիգի՝ Ֆրանսա մասլահաթ կիւզարը Գօնթ տը Մօնթօլօնա միւգապէլէ իթմիշ տիր:

—Րուսիա Նէվսքի Նօվէլէ վէ Վէտօմօսթի նամ վաբօրլարը՝ Սիպէրիատա Վլատիվօսթօգ նամ մահալէ նագլ իթմէք իւզրէ պիր թագըմ նիհիլիսթլէրի համիլ օլտուգլարը հալտէ, պիրի բազար իրթէսի վէ տիկէրի սալը կիւնիւ Սթամպօլ պօղազընտան կէչմիշլէր տիր, վէ պիրի իքի իւչ սաաթ լիմանըմըզտա էյլէնմիշ տիր:

—Մէքքէ չէրիֆինին սէպէպի գաթլի՝ միւշարիւլէյհին Էվրօբալըլարա օլան մուհապպէթինտէն նէշէթ իթտիկի, վէ պունտան տօլայը Ճիտտէտէքի Էվրօբալըլար միյանընտա պիր գօրգու վէ թէլաշ մէվճուտ իտուկի սէօյլէնմէքտէ տիր:

Քէզալիք պու սուիգաստ հագգընտա ալընան մալիւմաթէ կէօրէ, գաթիլ Գանտահարլը իմիշ վէ եանընտա պիր միգտար բարէ պուլունմուշ վէ ճինաէ վալիսի Թարաֆընտան խտամընա էմր վէրիլմիշ տիր:

—Շամտա պիր խայլի Ինկիլիզ սէյեահը պուլունուպ պունլարըն 90ը տահա պու հաֆթա չէհրը մէզքիւրէ վասըլ օլմուշլար տըր:

—Բատօստա իգամէթէ մէմուր օլան Սէրտարը սապըգ Ապտիւլ Քէրիմ բաշա խատէի սըհհէթ իթմիշ տիր:

—Ջամը հազրէթի Շէհրիեարի էվվէլքի կիւն Խայրէտտին բաշայը մապէյնէ չաղըրըպ, ուզուն միւտտէթ միւլագաթ իթմիշ տիր:

—Բազար իրթէսի ագշամը զաթը հազրէթի Շէհրիեարի՝ Րումանիա սէֆիրի Մ. Պրաթիանօյա պիր զիյաֆէթ չէքմիշ, վէ իլթիֆաթը ազիմէ իպրազ էյլէմիշ, վէ պու զիյաֆէթտէ Սաֆվէթ բաշա հազրէթլէրի տախի հազըր պուլունմուշ տըր:

Տիւն ագշամ տախի տավէթը մախսուսէ իւզէրինէ, իրան սէֆիրի Մօհսին խան հազրէթլէրի Մապէյնտէ թաամ իթմիշ տիր:

—Թրապիզօնտա Րում քիլիսէսինէ խըրսըզլար կիրիպ 400 լիրա գըյմէթինտէ օլան պիլճիւմլէ կիւմիւշ պէհա էշեա վէ էլպիսէի րուհանիյէյի սըրգաթ իթմիշլէր տիր:

—Գօլօնիա կազէթասընըն ալտըղը մալիւմաթէ կէօրէ, հիւքիւմէթը Սէնիյէ մէճլիսի Մէպուսանըն քիւշատը միւնասիպ օլուպ օլմատըղընը միւզաքէրէ իթմէյէ պաշլամըշ տըր:

Մէզգիւր կազէթա՝ միւշքիլաթը հազըրէ սըրասընտա մէպուսանըն մուավէնէթինէ միւրաճաաթ իթմէք ֆիքրինի թազ տիր իթմէքտէ, վէ պէյլի Ինկիլթէրրա էֆքեարը ումումիյէսինին տէ պու ֆիքրի թահսին իտէճէյինի, վէ Ինկիլիզ էվիյալի ումումիյէնին չիտտէթի Գանունը էսասինին իճրասը իլէ սուքիւնէթ պուլաճաղընը պէեան էյլէմէքտէ տիր:

—Թայմզըն պէյանընա կէօրէ, Լօրտ Պիգընսֆիլտ՝ եա Վիէննայա վէ եախօտ Սթամպօլա Ինկիլթէրրա սէֆիրի թային օլունաճագ տըր:

—Եունան սէֆարէթինին ըՍթամպօլ լիմանընտա լէնկէրէնտազ պուլունան գարագօլ սէֆինէսի, թասարրուֆ իչիւն արթըգ եունանա կիթմէյէ էմիր ալմըշ օլմաղլա, թիւքլիատա միւթէմէքքին եունանլըլարՕսմանլը սուլարընտա պիր եունան պանտէրասը պուլունմասընը արզու իթտիքլէրինտէն, վէ պու պապտէ հիւքիւմէթը սէնիյէնին նէզտինտէ իճրայի մուամէլաթտա պուլունաճագլարընտան, սէֆինէի մէզքիւրէնին քէմաքեան պուրատա թէվագգուֆ իտէճէյի խիմիտ օլունուր:

— Թօգատ միւթասարրըֆլըղընտան ալըրըլ 8 Թարիխլի Տախիլիյէ նէզարէթինէ վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Մուսուլ գահթզէտէկեանընա իանէ իթմէք իչիւն Թօգատտա պիր մէճլիսի ումումի ագտ օլունարագ, հաֆթատա իւչ կիւն իճթիմա իթմէք իւզրէ միւթասարրըֆըն թահթը րիյասէթինտէ պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունմուշ, վէ իքի իճթիմատէ 600 քիլէ գատար զախիրէ թօբլատըլըպ Մուսուլ Թարաֆընա իրսալ իթմէք իւզրէ պուլունմուշ, վէ չիմտիյէ գատար տա Թօգատտան 150 տէվէ զախիրէ օլարագ կէօնտէրիլմիշ տիր:

Քէզալիք Սիվազ վիլայէթինտէն պունի Թարիխլի Տախիլիյէ նէզարէթինէ կէլէն տիկէր պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Մուսուլ վէ Տիարպէքիր գահթզէտէկեանը իչիւն Սըվազտա պիր գօմիսիօն թէշքիլ օլունուպ, իանէ տէֆթէրի քիւշատ օլունմուշ, վէ իլք կիւնիւ լիրա 100 ղրշ. վէ մէճիտիյէ 20 ղրշ. հէսապըյլա 16,000 ղրշ. իանէ իմզա իտիլմիշ օլտուղու կիպի, պիր իլանը րէսմիտէ օգունտուղունա կէօրէ տէ, չիմտիյէ գատար Սըվազտան Մուսուլ վէ Տիարպէքիրէ 100,000 օգգատան զիյատէ զախիրէ իրսալ օլունմուշ տըր:

—Պու կիւնքի Վագըթ կազէթասընտա օգունան միւֆասսալ պիր իլանը րէսմի՝ Պրուսատա իսքեան մուհաճիրինին մաատէէ իսքեանընը Թաֆսիլէն իլան իթմիշ, վէ մէրգում մուհաճիրինէ պիր մուավէնէթ իչիւն Թօբրագ վէ Թարլա թէրք իթմիշ օլան պազը զէվաթը համիյէթմէնտանա ալէնէն պէյանը թէշէքքիւր էյլէմիշ տիր:

—Աթինատէքի գարար պու կիւնքի Թօղլէ Վօտայէտ մը էթթէսաիւֆ գրաաթ օլունմուշ տըր.

«Կէչէնլէրտէ ումումէն կազէթալարա կէօնտէրիլմիշ օլան թէնպիհնամէտէ միւճազաթը չէտիտէ իճրասընա հաճէթ գալմամագ իւզրէ, լիսանը միւնասիպ իթթիխազը իլէ հավատիսը րուզմէրէ հագգընտա եազաճագլարը միւթալաաթտա ըթլագը լիսան իթմէմէլէրի, վէ Էվրօբա կազէթալարընըն մէնաֆիի մէմլէքէթէ մուղայիր օլան պէնտլէրինի թէրճէմէ վէ նագլտէն իթթիգա էյլէմէլէրի կազէթալարա պիլխասսա թէնպիհ վէ իխթար օլունտուղու հալտէ, Էրմէնիճէ Մասիս կազէթասը մէսալիհի ումումիյէի մէմլէքէթ հագգընտա պէտխահանէ լիսան գուլլանմայա պաշլատըղը միսիլլիւ Լօնտրատա Թայմ ու Նէչըր օլունան Գօնթէմբօրէրի Րէվիւ նամ Ինկիլիզճէ րիսալէի մէվգութէնին սօն նիւսխէսինտէ միւնտէրիճ «Շարգ տէվլէթ ատէմի» իմզասը իլէ միւմզի «Էրմէնի մէսէլէսի»նամ պէնտը մախսուսու տախի նիւսխէի ախիրէսինէ նագլ ու թէրճէմէ իլէ նէշրէ պաշլամըշ վէ պէնտը մէզգիւրտէն նագլ ու թէրճէմէ օլունան բարչալարը իսէ, հուգուգը Սէնիյէյէ տօգունուր մէվատտը հավի պուլունմուշ օլտուղունտան, մէզգիւր կազէթա պու կիւնտէն իթիպարէն մէճլիսի վիւքէլա գարարը իլէ պիլ քիւլլիյէ իլղա գըլընմըշ տըր:»

Պէյօղլու միւթէսարրըֆըղը ճանիպը ալիսինտէն տիւնքի կիւն աթիտէքի թէպլիղնամէյի ալտըգ լիւլէտիք:

«Թէրճէմանը էֆքեար կազէթասընըն 835 նումէրօլու նիւսխասինտէ կէչէն ճումա կիճէսի Պէյօղլունտա Թարլա Պաշընտա պիր խանէյէ խըրսըզլար կիրիպ վէ սահիպի խանէնին էլլէրինի վէ այագլարընը պաղլայըպ էվի սօյմայա պաշլամըշլար իսէ տէ, մէրգումուն զէվճէսի բաթըրտըտան ույանըպ գօճասընը օտասընա կիթթիյինտէ էլ վէ այագլարընը պաղլը կէօրինճէ, տէրհալ չէօզէրէք վէ պատէհու իքիսի պիրէր րէվօլվէր ալարագ նէրտիվէն պաշընտա պիր էէրտէ պէքլէմիշ, թամամ խըրսըզլար ալաճագլարընը ալըպ աշաղը էնտիքլէրի սըրատա գարը վէ գօճա իքիսի պիրտէն րէվօլվէրլէրի պօշալթըպ խըրսըզլարըն իքիսինի մէճրուհէն էէրէ տիւշիւրտիւքլէրի կիպի, պիրինի տախի բաթըրտըտան ույանմըշ օլան ուշագլարըն եարտըմը իլէ թութուպ պաղլատըգլարընա վէ պունլարըն գօնսօլաթօ մարիֆէթիյլէ զապթիյէյէ թէսլիմ օլունտուղունա տայիր պիր ֆըգրա կէօրիւլմիշ իսէ տէ, պունուն ասլ ու էսասը օլմայըպ սըրֆ արաճիֆ օլտուղու պիլ թահգիգ անլաշըլտըղընտան, քէյֆիյէթին էինէ կազէթանըզ վասըթասըյլա թէքզիպ ու իլան օլունմասը լիւզումու իխթար օլունուր:»

Իշպու թէքզիպնամէտէ միւնտէրիճ հավատիսի հէր նէ գատար պիզ տախի իշիտտիւ, կազէթամըզտա տէրճ իթմիշ իտի իսէք տէ, պիզտէն պիր կիւն էվվէլ Սթամպօլըն Թօֆ նամ Ֆրանսըզճա կազէթասընտա տախի եանը հավատիս միւնտէրիճ օլտուղունտան, [illegible] թէքզիպնամէ պիր սէհվէ միպնի պիզէ կէօնտէրիլմէմիշ [illegible] մէզքիւր Թօֆ կազէթասընա տա մուխապէրէն իշպու թէքզիպնամէ իրսալ օլունմուշ տըր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Էրզրումտան վարիտ օլան սօն խապէրլէր՝ ումում էհալի վէ գաւառական ժողովուն իթթիֆագը իլէ Գեր. Հայր Օրմանեանըն առաջնորդութեան ինթիխապընը մէսէրրէթլէ պիլտիրիպ, պիր ան էվվէլ մահալը մէմուրիյէթինէ ազիմէթի արզու օլունտուղունու, վէ մումաիլէյհ Օրմանեանըն վիրտուտինտէ միլլէթին թէրագգիսի հագգընտա պէօյիւք իւմիտլէր պուլունտուղունու պէեան իթմէքտէ տիրլէր:

Էրզրում միլլէթաշլարըմըզըն պու արզու վէ իւմիտլէրի չայանը թագտիր տիր. հագիգաթէն 22 սէնէտէն պէրու Գեր. Ցարութիւն եպիսկոպոստան պիր սէմէրէ կէօրէմէյիպ, չիմտի Հայր Օրմանեանըն չէօհրէթ, լիյագաթ վէ միլլէթպէրվէրլիյինի իշիթտիքլէրինտէն, պիթթապ իւմիտ վէ արզուլէրինին իճրասընը մումաիլէյհ Գեր. Օրմանեան Հայր Մագաքիա վարդապետտէն ինթիզար իտէճէքլէր, վէ չիւպհէ եօգ տըր քի, մէրգում միլլէթաշլարըմըզ պու իւմիտլէրինտէ խանըլմայաճագլար տըր: Անճագ քէնտիլէրի տէ սայ ու ղայրէթտէն տուր օլմայըպ միւքէլլէֆ օլտուգլարը պիլ ճիւմլէ վէզայիֆի միլլիյէնին իֆասընտա գուսուր իթմէմէլի տիրլէր:

ՄՐ· ԿԼԱՏՍԹՕՆ

Մր· կլատսթօնըն Ավօթրիա ալէյհինտէ խըրաս իթտիյի քէլամլար էյլէտիկէ ունուտուլմամըշ տըր ։ Եագընլարտա Ալլկէմայնէ Ցայթունկ նամ վիէննա ղազէթասընըն պիր մուխպիրի , Եաւիմպուրկտա միւշարիլէյհէ կէօրիւպ, պու պապտէ լագըրտը իթտի։ Մր· կլատսթօն չու մալյատէ պիր ճէվապ վիրտի ։

«Լիպէրալ ֆըրգասը , Շարգտա Րուսիանըն պէօյիւմէսինէ միւսաիտ տիր տէյի զանն իթմէք պէօյիւք խաթա տըր ։ Սահիհէն սէտտի միւմանաաթ օլան սէտտլէրի պէն ասլա մահվ իթմէյէճէյիմ. Ֆագաթ , Րուսիանըն էֆքեարը հարիսանէսինէ մէյտան վիրմէք իչիւն չօգ չէյ եապըլմըշ տըր , վէ Եօյլէ եարմագլըղըն տա Եօլու պուլունմուշ օլմասը չայանը թէէսսիւֆ տիւր ։ Ավօթրիա հագգընտա իրատ իթտիյիմ քէլամլարտան տօլայը ալէյհիմտէ չօգ չէյլէր սէօյլէնտի ։ Էսքի Ավօթրիա իլէ չիմտիքի Ավօթրիա միյանընտա օլան ֆարգա վագըֆըմ։ Ավօթրիա վիւքէլասընըն Թէրագգը եօլընտա վագը օլան ղայրէթլէրինի Թագտիր իթմէյէնլէրտէն տէյիլիմ։ Պէն անճագ Ավօթրիանըն խարիճի պօլիթիգասընը պէյէնմէյօրում։ Մէթէրնիխին իսմինի պուղզ իտէրիմ, վէ միլլէթլէրին եարըլըթտէն գուրթուլմասընը մէն իչիւն վագի օլան իգտամլարընը քեաֆֆէսինի րէտտ իտէրիմ։ Հիւրրիյէթ քէսպ իտէն Սլավ գավմլարը քէնտիլէրի իչիւն պիր միւսթագիլ եաշայիշ եարաթմալը տըրլէր , վէ օնլարըն մէմլէքէթինի պաշգալար զապթ իթմէմէլի։ Ինկիլիզճէ «կէրի չէք ելինի» մաալինտէքի տարպը մէսէլի անլայանլար, պէնիմ պօլիթիգամըզ տա էյիճէ անլարլար ։ Շարգ մէսէլէսի վէ Ավօթրիա պօլիթիգասը հագգընտա տէտտիյիմ չէյլէրի տէմէյէ պօրճլու իտիմ։ Պէն հավլյան պէքճի քէօբէյէ պէնզէրիմ։ Պիր էյի պէքճի քէօբէք քէնտի վազիֆէսինի իճրա իթմէյէ պօրճլու տըր ։ Հէր քէսէ քիւլ եութտուրուլմասընը իսթէմէմ։ Իչէր պաշգա տուրէթ քէսպ իտէպիլիր· ֆագաթ , տէտիմ վէ էյնէ տէրիմ քի, պէն հավլյան պէքճի քէօբէյիմ ։ Ավօթրիա ահալիսինին վաթանփէրվէրլիյինի, վէ Ավօթրիա [illegible] ջիւլամը Թէրագգըբէրվէրանէսինի խայլըճա Թագտիր ու Թահսին իտէրիմ։ Ֆագաթ, պաշգալարըն մէմլէքէթինտէն վէ պաշգա գավմլարըն հուրրիյէթինտէն էլինի չէքմէսինի էյնէ իսթէր իտէրիմ։ Ինկիլթէրրանըն Ավօթրիօ-Ալէման իթթիֆագընա տուխուլու հագգընտա պիր Թագըմ լագըրտըլար օլմուշ իտի իսէ տէ , ֆագաթ Եօյլէ պիլտիյիմիզ պիլմէտիյիմիզ չէյլէրէ իմզա վէրմէտէն ագտէմ, պիր ազ տըգգաթլըճա իշ կէօրմէլիյիզ ։»

(Թայմս 13 ապրիլ)

ՊԷՅԳԸՐ ԲԱՇԱ

Պէյգըր բաշանըն մէմուրիյէթի հագգընտա , Հալէպտէն ապրիլ 8 Թարիխլիյէ Լէվէնթ Հէրըլտա եազըլան պիր մէքթուպ , իլէրուտէ Տիարպէքիր մուխպիրիմիզին մէքթուպլարընտա կէօրիւլէճէք Թաֆսիլաթըլա պէրապէր , չու մալիւմաթը վէրիյօր ։

«Պէյգըր բաշա Մուսուլա կիթմէք իւզրէ Տիարպէքիրտէն հինի հարէքէթինտէ , Տիգրիս Թարիգինի Թութաճագ էէրտէ․ Սղէրտ եօլունտա էյէ ալտը · չիւնքի Ապէտտին բաշանըն նէֆ իթտիյի վէ չիմտի Հալէպտէ պուլունան Փիւրտ պէյլէրի Փիւրտիսթանըն օ գըթասընտան օլմաղլա , Պէյգըր բաշա օրալարըն հալընը Թէտգիգ իթմէք իսթէր իտի ։ Սղէրտտէն , Տիգրիսին սօլ գըեըսընտա պուլունան Ճէզիրէ չէհրինէ կիթտի , վէ գարատան ուզուն պիր եօլճուլուգ իթմէք վէ քէօյլէրտէ օթըգըտանըննա օղրամամագ իչիւն , գայըգըլա ըրմագտան աշաղը ինմէք նիյէթինտէ իտի ։ Սըլահլը քէօյլիւլէր , Տիգրիսին իւզէրինտէն գայըգ կէչմէսինէ պէքլէյիպ , իչինտէ պուլունան էրզագը եաղմա իտէրլէրտի ։ (1) ։ Սագաու նամ Ալէման մուալլիմի , Բաբիլըն վէ Նինուէ խարապաթընը Թէտգիգ իչիւն մուվաֆֆագըեէթլէ իճրա իթտիյի մէմուրիյէթտէն ավտէթ իթտիյի վագըթ, Մարտին գուրպինտէ Փիւրտլէր , մումաիլէյհի սօյուպ , վարընը եօղընը ղասպ իթտիլէր ։ Ինկիլիզ գօնսօլօս վէքիլի միւլազըմ Ջէյմսայտ , Պէյգըր բաշանըն րէֆագաթընա Թային գըլընմըշ օլմաղլա , Ճէզիրէ չէհրինտէ բաշայի միւշարիլէյհէ իլթիհագ իթտի ։ Սթամպօլտան էմր կէլտի քի , Խարբութա կիթսին , չիմտի Հալէպտէ պուլունան Փիւրտ պէյլէրինին գապահաթը օլուպ օլմատըղը մէսէլէսինի Թէտգիգ իթսինլէր ։ Պինաէնալէյհ,Նէ՛ եօլա ճազըգ տէյի Թէրէտտիւտտէ պիր Թէրգ մաճէլ գալմայարագ , Պէյգըր բաշա իլէ րէֆագաթընտաքի զէվաթ , Խարբութա վասըլ օլտուլար , վէ պու իչին Թէտգիգ գըլընմագ իւզրէ տիրլէր ։»

Լէվէնթ Հէրըլտ․ պունի մաատէ հագգընտա , տիւնքի նիւսխէսինտէ տախի աթիտէքի ֆըգրայը տէրճ իտիյօր։

«Պէյգըր բաշա վէ Սայիտ բաշա Թարաֆընտան իմզալը օլարագ տիւն Սիվաստան մէվրուտ պիր Թէլէկրաֆ , չու խապէրի վէրիյօր ·

«Պէյգըր բաշանըն մէմուրիյէթի, «կիւյա միւշարիլէյհ իլէ Սիւլէյ«ման բաշա միյանընտա զուհուր «իտէն պիր իթթիֆագսըզլըգ իւ«զէրինէ խիթամ պուլմուշ օլմա«սընտա տայիր ապրիլ 7 Թարիխլի «Լէվէնթ Հէրըլտտա մինտէրիճ հա«վատիս պի էսաս տըր ։ Պէյգըր «բաշա իլէ րէֆագաթընտաքի զէ«վաթ , Մուսուլա կիթտիքլէրի «վագըթ , հիւքիւմէթ , Սիվաս վէ «Էրզրում վիլայէթլէրինին ահվա«լը հագգընտա տէրհալ պիր րա«փօրթօ իսթէտիյինտէն , Պէյգըր «բաշա իլէ զէվաթը մումաիլէյ«հիւմ տախի եօլու տէյիշտիրմէյէ «մէճպուր օլտույօր · Շիմտի պու «գօմիսիօն իճրայի մէմուրիյէթտէ «տէվամ իտիյօր , վէ ազասը մի«յանընտա իթթիֆագը Թամմ «մէվճուտ տըր ։»

ՊԻՐՄԱՆԻԱ ԲԱՏԻՇԱՀԸ

Պիրմանիանըն Րանկուն չէհրինտէն Տէյլի Նիւզ չէքիլէն պիր Թէլէկրաֆ , չիմտիքի Պիրման բատիշահը Թիպօնըն եէտի եիւզ քիշիյի սաղ սաղ կէօմտիւրմիւշ օլտուղունու խապէր վէրմիշ իտի ։ Ղազէթայի մէզգիւր պու միւտհիշ վագաա հագգընտա Թաֆսիլաթը հավի պուլունարագ ապրիլ 12 Թարիխլի նիւսխէսինտէ տախի չու Թէլէկրաֆը տէրճ իտէյօր ·

«Պիրմանիա բայթախթը Մանտալէ չէհրինտէ վուգու պուլան մուգաթէլաթըն իզահաթը պու տըր ·

«Շէհրին հինի ինչասընտա ինսանլարտան գուրպան սունուլմուշտու ։ Պիր եէնի Պիրման բատիշահը ալէլուսուլ պիր եէնի բայթախթտա օթուրուր ։ Իմտի , չէյթանլար , ինսան գուրպանլարը սունմագըլըգ աղէթինին լազըմը իւզէրինէ, պու տէֆաքի հիւքմտարըն Թախթա ճիւլուսունտա բայթախթընը Թէպտիլ իթմէսինի կէօրէրէք բէք հիտտէթլէնմիշլէր , վէ Մանտալէ չէհրի իւզէրինէ չիչէք խասթալըղը կէօնտէրմիշլէր իտի ։

«Պու չէյթանլարը Թէսքին իչիւն , Պիրման միւնէճճիմլէրի եէտի եիւզ քիշի գուրպան իթմէքլիկին լիւզումունու պէեան իթտիլէր , եանի էրքէք , գարը , օղլան , գըզ , բոհնհա , րահիպ վէ էճնէպի , պու եէտի ճինս ատէմտէն եիւզէր նէֆէր ։ Պինաէնալէյհ , պու եէտի եիւզ քիշի , չէհրին հիսարը գուլէլէրի ալթընտա սաղ սաղ կէօմիւլէրէք գուրպան իտիլտիլէր ։ Պիրմանլար , էճնէպի Թութմագ իչիւն , Գաթօլիք Րօմէն մանասթըրը իւզէրինէ պիր Թէարրուզ իճրա իթմիշլէր իսէ տէ , մուվաֆֆագ օլամատըլար ։

«Պու վագաայը միւտհիշ իւզէրինէ , Մանտալէտէ սօն տէրէճէ պիր հէյէճան հիւքիւմ սիւրիյօր , վէ Եւրոպալըլար ահալի պաշգա Թարաֆլարա հիճրէթ իտիյօր ։

«Պիրմանիա բատիշահընըն եօլտիւյիւ վէ ահալինին պու տիվանէ ճէպպարըն էլինտէն գուրթուլտուղու խապէրի սահիհ չըգմամըշ օլմասընա Թէէսսիւֆ օլունուր։ Ֆագաթ , պու սալըգալը բատիշահըն չիչէք խասթալըղընա Թութուլմուշ օլմասը պի էսաս օլուպ, ույտուրուլմուշ իլլէթինէ միւպթէլա օլտուղու Թէհագգուգ իտիյօր · (Եօյլէ պիր հիւքմտարա տա անճագ օ կիպի պիր իլլէթ եագըշըր)

«Պու եէտի եիւզ ատէմին Թէլէֆի քէնտի էմրիյլէ իճրա գըլընտըղը անլաշըլմըշ տըր ։»

Սօն Ինկիլիզ ղազէթալարը, Լիպէրալլարըն մուզաֆֆէրիյէթի իւզէրինէ «Սըր Հէնրի Լէյըրտ վէ Սըր Հէնրի Էլլիօթ կիպի էլչիլէրին» եանի , պիւթիւն պիւթիւնէ լօրտ Պիգօնսֆիլտ էֆքեարընտա պուլունան Ինկիլիզ սէֆիրլէրինին քէնտիլիքլէրինտէն իսթիֆա իտէճէքլէրինի վէ պունլարըն եէրինէ Լիպէրալ ֆըրգասընտան պիր գաչ պէօյիւք վէ միւթէպէր զէվաթ Թային գըլընաճաղընը պէեան իտէյօրլար ։

Թէպէտտիւլի վիւքէլա ագըպինտէ Բարիզ Ինկիլթէրրա սէֆիրի լօրտ Լայնսըն տա իսթիֆա իտէճէյի պէեան օլունույօր ։

Սպանեօլ հիւքիւմէթի , Մաղրըպ բատիշահընըն ղայրը Միւսլիմ Թէպաասընըն ճան վէ մալ էմնիյէթինի մուհաֆազա իթմէք իչիւն լազըմ կէլէն Թէտապիրի գարարլաշտըրմագ իւզրէ Մատրիտտէ ագտ օլունաճագ Գօնֆէրանսըն տավէթնամէլէրինի կէօնտէրմիշ տիր ։ Տէվլէթլէրին Մատրիտտէ մուգիմ էլչիլէրի պու գօնֆէրանսա ազա Թային գըլընմըշլար , վէ Ֆրանսա այրըճա պիր մուրախխաս կէօնտէրմիշ տիր ։

Տէյլի Նիւզ ղազէթասը , ապրիլ 13 Թարիխլի նիւսխէսինտէ , Լիպէրալ գապինէթինին Թէշէքքիւլինտէն պահս իտէրէք , Լօրտ Կըրանվիլ րէիսի վիւքէլա օլտուղու հալտէ , Լօրտ Քէմպըրլինին խարիճիյէ նազըրը օլաճաղընը պէեան իտէյօր ։ Պիր վագըթտան պէրու իսմի իչիտիլմէքտէ օլան պու Լօրտ Քէմպըրլի պիր մէշհուր Լիպէրալ տըր վէ խայլը տիբլօմաթիգ մէմուրիյէթլէրտէ պուլունուպ , էլչիլիք վէ խարիճիյէ միւսթէշարլըղը իթմիշ տիր ։ Ֆագաթ Տէյլի Նիւզ ղազէթասը Լօրտ Հարթինկթընըն խարիճիյէ նազըրը օլմասընը չէտիտէն Թավսիյէ իտէր. չիւնքի , տէյօր , պու զաթ , Լիպէրալ գապինէթինին Թութաճաղը խարիճի պօլիթիգա հագգընտա քէնտի նուգթէլարը իլէ լազըմ կէլէն մալիւմաթը իթա իթմիշ օլմաղլա , օնուն Հարթինկթըն , Ինկիլիզ վիւքէլաի ճէտիտէսինին Եվրոբա 'վէ Շարգ իշլէրինէ միւթաալլիգլէրին կէրի չէքիլմէճէճէյինի , եանի օլ պապտէ Գօնսէրվաթէօր գապինէթին միւէյյէն Թութտուղու , վէ սուլհ ու ասայիշէ տօղրու օլաճաղընը , վէ ֆագաթ հիւքիւմտարլըգ հուգուգընըն գիւտէ միլլիյէթլէր հուգուգընը մուհաֆազա իտէճէյինի պէյան , վէ կէհանըն , Լիպէրալլարըն Թէքմիլ խարիճի բրօկրամընը իզահ ու իլան իթմիշ , վէ Թահսին օլունմուշ տըր ։ Պինաէնալէյհ Տէյլի Նիւզ՝ Լօրտ Հարթինկթընըն պու մէմուրիյէթէ Թայինինի լիւզումու հագգընտա ըսրար իտէյօր ։

Սապըգ Էրզրում Ինկիլիզ գօնսօլօսու Մր· Ճէյմս Ջօհրապ հալէա Ճիտտէ գօնսօլօսլուղընտա պուլունույօր ։ Լօնտրանըն րէսմի ղազէթասընըն սօն նիւսխէլէրինտէն պիրինտէ մինտէրիճ Թէվճիհաթ ճէտվէլլէրինտէն անլաշըլտըղընա կէօրէ , Գրավիճա հազրէթլէրի պու գըթա պիր եէնի մէմուրիյէթ Թահթ վիրիպ , «Ասսապ քէօրֆէզի վէ Հավալիսի իչիւն տախի Ինկիլիզ գօնսօլօսլուղունու իֆա իթմէսի իլավէի մէմուրիյէթ» օլմուշ տըր , վէ ֆագաթ մահէլլի իգամէթի Եինէ Ճիտտէ օլաճագ իմիշ ։

Րումանիա իմարէթինին 1880 սէնէսի պիւտճէսինտէ վարիտաթ 117 միլեօն 545,944 ֆրանգ , վէ մէսարիֆաթ 117,175,832 ֆրանգ Թախմին օլունմուշ տըր քի , 370,112 ֆրանգ ֆազլայը վարիտաթ տիմէք տիր ·

ՄԻՔՍԱԹԻՊ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐ

Նու աթիտէքի մէքթուպ չէհրը մէզգիւր մուխպիրիմիզտէն վարիտ օլուպ , հալ պու քի մէվսիմի չիթա սէպէպինտէն տօլայը եօլտա կէճիքմիշ օլմաղլա մա էլ իթթիզար տէրճ իտէրիզ ։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Տիգրանակերտ, 17 փետ. 1880

Խմբագիր ,

1. — Ներկայ ամսոյս 3 թիւ կըրող նամակիս առջի պարբերութիւնն անշուշտ կը յիշեն Թէրճիմանի ազնիւ ընթերցողք , որ նոյն նամակաւս ծանուցած էի փոքր Ասիոյ ընդհանուր բարեկարգութեանց ընդհանուր քննիչ և Անգլօ-Թիւրք պաշտօնեայ Պէյգըր փաշայի ի Սղերդ մեկնիլն : Նորին վըսեմութիւնը մեկնելէն երեք չորս օր վերջը տեղս տարաձայնութիւն մը ելաւ թէ Պէյգըր փաշան իւր սպայակոյտովն չատ մը քրիստոնէից հետ կողոպտուած է եւայլն , եւայլն : Սոյն դէպքին նկատմամբ հետամուտ եղանք կարելի եղածին չափ ստոյգ տեղեկութիւնք առնուլ և մեր ազնիւ ընթերցողաց հաղորդել · ահա եղած դէպքըն այսպէս պատահած է․ Տիգրիս գետի ճամբով Սղերդէն ութ ժամ հեռու Հասան Քէֆ աւանէն քիչ մը հեռու վրանաբնակք և անօրէն հարստահարիչ Քիւրտք զինեալ , բազմութեամբ գետին եզերքըն կը սպասեն եղեր դէպ ի Բաբելոն և Նինուէ բեռնաւորեալ քրիստոնէից կողոպտել · վսեմ․ Պէյգըր փաշան նոյն տեղն տակաւին չը հասած մի քանի քրիստոնեայ (որ տիկերէ և փայտերէ շինուած նաւակի պէս բան մի է) յարձակելով կողոպտած էին, որ ցորեն և այլն վաճառականաց ապրանքներ կը պարունակէ եղեր · և այս դէպքէն քանի մը ժամ յետոյ Պէյգըր փաշայի և իւր պարագայից քրիստոնէից կը հասնին նոյն տեղն ուր բարբարոս Քիւրտք կը սպասեն եղեր այլ որս ձեռք ձգելու համար · Նոցա վրան ալ կը յարձակին և կաշխատին որ քրիստոնէից եզերքըն հանեն · կը տեսնեն որ տարբեր դիմադրութիւն մը կըլլայ և անշուշտ աչքերնուն կըզարնէ պաշտօնական նշան ունեցող անձինք , և այսպէս չեն համարձակիր իւրեանց վատ նպատակին յաջողիլ , և կըսուի թէ միմիայն 30 ոսկի պարգեւ տուած է Պէյգըր փաշան այս չարագործաց և այսպէս անվտանգ անցած է Սղերդ , և Սղերդէն հեռագրեց եղած դէպքի եղելութիւնն տեղւոյս կուսակալին և ճանապարհաց անապահով վիճակին վրայ Նորին վսեմութեան ուշադրութիւնն հրաւիրած է : Կուսակալն անմիջապէս այսպիսի չարագործները պատժելու մէջ համբաւ ունեցող ոստիկանութեան հարիւրապետ Օսման էֆէնտիին հետ բաւական թուով ոստիկան զօրքերով քանի մ'օր յառաջ քաղաքէս մեկնեցաւ չարագործները ձերբակալելու համար : Այսպիսի դէպք մ'ալ թըւականէս չորս օր յառաջ քաղաքէս տասն բոպէ հեռու Քանլէ կոչըուած գետեզրն պատահեցաւ · քաղաքիս չուրջն գտնուող եւլաւզակ Քիւրտք , առիթ գտնելով կը յարձակին նոյն տեղն եղող քաղաքի պահանորդաց վրան և կը կողոպտեն խեղճերն · առջի կողոպտուողն 5—6 հազար ոսկի կը հաշուեն և վերջինն 50—60 ոսկի :

2. — Հացի խնդիրն հանրութեան վրայ ափշութիւն մը դարձած է , ցորենի քիլէն որ հարիւր ութսուն օխա է , հինգ հարիւր ղրուշ մաքուր ստակի կը վաճառուի , և փուռներն ծախուած հացերն ալ բոլորովին տարբեր է հաց բառի ստուգաբանութենէ և այն ալ բազմութեամբ կանուխ․ Մուրացկանաց թիւն անհաշուելի է · Աստուած իմ , այնպիսիք մուրալ սկսած են՝ որ ողորմութիւն տըւողը կամաչէ տալու · Հապա մանր տղոց աղիողորմ դիմօք , մերկ և բոկոտն հաց ուզելն և ստակ խնդրելն անկարելի է անթաց աչօք նկարագրել , Նինուէէն , Ճիզրայէն , Սղերդէն և այլ տեղերէ 2000 է աւելի մուրացիկներ եկած են քաղաքս , որոնց մեծագոյն մասն կին , տղայք և օրիորդք են։ Կառավարութիւնը սոքա մի մեծ պանդոկ զետեղած է և կարելի եղածին չափ կը խնամէ զիրենք , պատերազմէն մնացած զօրաց չոր հացովն և չաբաթն երկու անգամ ալ սկըսած է սոցա երեկոյներն կերակուր տալ տեղւոյս Անգլիոյ հիւպատոս Մաժոր Թրօթըն : Եթէ յառաջիկայ հունձքերն թէ տեղս և թէ Նինուէ և Բաբելոն գոհացուցիչ չըլլան , նոթիութենէն մեռնողաց թիւն գտնելն անկարելի պիտի լինի , և այսպէս աղէտք ի վերայ աղէտից կըտեղայ․ պատերազմ , սաստիկ ձմեռ , հացի թանկութիւն , առ և տուրի բոլորովին դադարում, և այս թըշուառութեանց վրայ ալ ստակի կոտրելն՝ որ այս բոլորովին հանրութեան անհանդուրժելի է ։ Թուականէս վեց օր յառաջ չուկաներն և փուռներուն առջեւ մի սաստիկ աղմուկ փրթած է պըղինձ հինգ փարանոցի մասին և այս յուզմունքն այնչափ սաստկացաւ որ տեղւոյս անուանական թաղային ժողովն (պէլէտիէ) պարտաւորեցաւ հատին 2 փըլ դին դնել , և այնպէս առուտուրի մէջ առնեն տան :

3.—Գեր· Մխիթարեան Տ· Խորէն Սրբազանի բռնած իմաստուն կորով և վարպետ ընթացքովն իւր համբաւոյն համապատասխանեց , և իւր չափաւորութեամբն հանրութիւնն ծայրահեղութենէ ի սահման ներմուծեց : Նորին Սրբազնութիւնն իւր տասնըհինգօրեայ կարճ միջոցին մէջ Տիգրանակերտու խնդրոյն լուծում տըւաւ , առանց յաջ և ահեակ նայելու · հանրութեան իրաւացի բողոքներն հազարի չափ ստորագրութեամբ ընդունեց որ ինն յօդուածէ կը բաղկանար · այն ամեն կէտերն որ Սահմանադրութեան տրամադրութեանց հակառակ չէր , ընդունեց և ժողովրդեան իրաւացի բողոքանաց կարեւորութիւն տուաւ · Նոյնպէս դադարեալ վարչութեանց բողոքներն մօրկ ըրաւ և լաւ մը դիտեց և իրաւամբ տեսաւ որ Սրբազան Առաջնորդն , դադարեալ վարչութիւնն և ժողովուրդն և ամենն ալ յանցաւոր են և ունեցած են ի վաւս ազգին սխալմունքներ ըստ տրամադրութեան Ազգ· Սահմանադրութեան : Նորին Սըրբազնութիւնն տեսնելով ժողովրդեան աչքն առ փիլիպպոս Սրբազանն , հանրութեան գլուխներն խրատեց որ իրաւախոհ ըլլան դադարեալ վարչութեան հետ որով կարելի պիտի ըլլայ առաջնորդի վերադարձն, և հանրութիւնն անսայ Մխիթարեան Սրբազանի խըրատուց այն նպատակաւ որ ազգի թշնամիք անցեալի մէջ ինչ որ չահեցան , ապառնիի մէջ տեղի չտան այլ եւս չահելու : Հանրութիւնն դարձեալ հազար ստորագրութեամբ դադարեալ վարչութեան հետ իրաւախոհ ըլլալ խոստացաւ և ընդունեց զիրենք դարձեալ իւրեանց աթոռոց վրայ տեսնել այն պայմանաւ որ վարչութիւնն ալ փիլիպպոս Սրբազանն ընդունի առաջնորդ , և իւր առ Պատրիարքարանն ըրած բողոքներն յետս կոչէ · Հանրութեան տուած բողոքներն և խնդրագրերն որ տուած էին առ Խորէն Սրբազանն և նոցա պատասխաններն նա ևս վարչութեանց փոխադարձաբար գրութիւնքն ապագային մէջ կարեւոր ըլլալուն , յաջորդ փօստայիւ պիտի ղրկեմ Մեծապատուութեանդ ի հրատարակութիւն ։

Նորին Սրբազնութիւնն ժողովրդեան խիստ փափաքանօքն և ստիպմամբն անցեալ հինգշաբթի որ էր տօն Քրիստոսի Քառասնօրեայ Գալստեան ի տաճարն , պատարագ ըրել տուաւ , որ եկեղեցին առաջնորդին բացակայութենէն ի վեր երբէք նման չտեսնըւած բազմութիւն մը խռնած էր երեք չորս հազարի չափ և նոյն օրն հանդիսաւոր սուրբ պատարագ ըրաւ , և Տիգրանակերտի անցեալ և ներկայ կացութեան վրայ քարոզ խօսելով , ներկայ վիճակին վրայ իւր շնորհակալութիւնն յայտնեց հանրութեան որ իւր խրատուց և Պատրիարքարանի հրամանաց անսալով չը յուսուածէն աւելի զիջումներ ըրաւ , և ի վերջոյ յայտարարեց ըսելով— «Տիգրանակերտցիք, ձեր մէջն այսօրէն սկսեալ խաղաղութիւնն կը տիրէ , և ամեն կնճռոտ խնդրոց վերջ տրուելով ամեն բան իւր օրինաւոր լուծումն գտած է , միայն թէ մնացած դադարեալ վարչութիւնն ընդունի իւր պաշտօնն չարունակել , որ եթէ ընդունի , բոլորովին վերջացած պիտի ըլլայ ձեր խնդիրն և պիտի դառնայ ձեր ամենասիրելի առաջնորդն իւր վիճակն ։

Ազնիւ Տէր , տակաւին Նամակս գրած միջոցիս տեղւոյս խնդիրներն բոլորովին վերջնական լուծումն գտած չեն , քանզի բաց ի կրօն· ժողովէ՝ մնացեալ Երեսփ· և Քաղ· Ժողովներն Խորէն Սրբազանի գրին պատասխանած չեն , որոց պատասխանն ալ այսօր կամ վաղն կը յուսացուի առնուլ գոհացուցիչ կերպիւ ։

ՎԱՆ

Շէհրը մէզգիւր մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ մէքթուպ տըր ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Լրագրաց մէջ տեսնուած այն լուր թէ Վանայ մէջ ժողովրդական շարժում կայ Ռուսական եկեղեցին ընդունելու , ի սկզբան այնչափ նշանակութեան արժանի չհամարելով մեր յունվար 30ի նա-

---

(1) — Տիարպէքիր մուխպիրիմիզ , պու կիւնքի նիւսխէմիզտէ մինտէրիճ մէքթուպունտա , պու իշի վէ Պէյգըր բաշանըն տա պաշընա կէլէն գազայը մուֆասսալէն հիքեայէ իթմիշ տիր ։

ճակով այն մասին թեթև ակնարկ մը միայն անել բաւական համարեցինք. իսկ այս շաբթու Աւետաբեր Մասիս դեկտեմբեր ամսաթերթին մէջ կարդացինք Գ. Շահնուրի թղթակցութիւն մը որ հետեւալը կը գրէ. «Արժանահաւատ աղբիւրէ կիմանանք թէ հոս կայ այդ գաղտնի շարժումն (դէպի Բողոքականութիւն) : Թէ վանույ մէջ ընկերութիւններ ստորագրութիւն կը հաւաքեն Հայերն Բողոքական եկեղեցւոյ ծոցը նետելու, Թէ Ռուս գործակալներ կը գործեն անդուլ և ինձ գրողը կասկած կը յայտնէ թէ մայրաքաղաքիս ընկերութիւններէն մին մաս ունի այս գործին մէջ.»

Այս տողերը որ Աւետաբեր Մասիսի պէս նշանաւոր թերթի մը մէջ կը տեսնուի, մեծահռչակ Շահնուրի գրչէն ելած՝ չէին կրնար նշանակութեան չառնուիլ Հայաստանի Սուրհանդակին առաջ. ուստի կարևոր կը համարիմք այս մասին մեր գիտցածները աւելի երկարօրէն յայտնել, այստեղ քան զոր բաւական համարած էինք մեր յունվար 30 թիւ Նամակով գրել:

Վերոյիշեալ լուրը Կ. Պոլիս հաղորդած է առաջին անգամ տեղւոյս Անգղիական փոխ-Հիւպատոս Գ. Քլէյթն այսչափ միայն թէ Հայերը Ռուսական եկեղեցին ընդունիլ կը պատրաստուին ի Վան, իսկ միւս կէտերն չեմք կարծեր թէ նա հաղորդած լինի. արդ պէտք է պարզենք թէ Գ. Քլէյթն ուսկից առած էր այն լուր, երբ այնպիսի մարդիկ կան որ ինքզինքնին անգամ կառավարել անկարող լինելով ժողովուրդներ կառավարելու պաշտօն կունենան, յայտնի է թէ ինչ դժբաղդութեան կը մատնեն իրենց հաւատացեալ ժողովուրդները. այս կարգէն է ահա տեղւոյս Պատր. փոխանորդ Երեմիա Սրբազան որ կարծելով թէ Անգղիոյ կառավարութեան վրայ մեծ սարսափ ազդել պիտի տայ իր քանի արբանեակներով մտածած և հնչակ սարքած էր թէ ժողովրդեան մէջ Ռուսական եկեղեցին ընդունելու համար հանրագիր մը կը պտըտի, որով կը լսուէր թէ 500ի հասած է ստորագրելոց թիւը, ուրիշ օր մը՝ թէ 600ի, 700ի, 800ի և վերջապէս 1000ի եղեր. կը լսուէին այսպիսի զրոյցներ, բայց հանրագրութիւնը չկար մէջ տեղ. Վանայ մէջ տասը ստորագրութիւն անգամ եթէ հաւաքուի, զանխուլ չեմք, իսկ ստորագրութիւն կըրող (.) հանրագիրն երբեք չերաւ այլ միշտ խօսք սպառնալիք միայն կը լսուէր. իսկ ինքն Երեմիա Սրբազանը մէկ օր երբ տեսաւ թէ բաւական տարածուած է այն լուրը Անգղիական փոխ-Հիւպատոս Գ. Քլէյթնի ներկայանալով գուժեց այն բօթ և յայտնեց թէ ինքը անթիւ ջանք ի գործ դրած է ժողովրդեան այն շարժումն արգիլելու համար, սակայն չը յաջողիր, վասն զի ժողովուրդը յուսահատած է կառավարութենէն և Անգղիոյ երաշխաւորութենէն: Գ. Քլէյթն որ երեք Ամերիկացի միսիօնարաց աւելի կը հաւատայ գրեթէ քան բոլոր վանայ ժողովրդեան թէև այս լուրն միսիօնարներէն ալ լսած էր, բայց դեռ չէր հաւատացած. երբ նոյն ինքն վանայ ժողովրդեան Առաջ. Տեղապահ Սրբազանի բերնէն կը լսէ անմիջական կերպով հետևեալ օր հեռագրին գլուխը կանցնի և Լէյարտին կը հաղորդէ թէ վանայ մէջ Ռուսական եկեղեցին ընդունելու շարժում կայ:

Ահա այս է յիշեալ լուրին հիմը, որ ինչպէս կը տեսնուի լոկ տրկարամտութեան մը կամ հիւանդամտութեան մը արդիւնք է և ոչ ուրիշ բան. Սրբազանը երկու շահ կը նկատէր այս դրութեան մէջ. նախ սպառնալ Լորտ Պիգոնսֆիլտի, երկրորդ՝ երբ դրութիւնը երևան ելնէր, պանծալ թէ ինքն արգիլեց անթիւ ջանքով, ինչպէս կըսէր Գ. Քլէյթնի: Սակայն չը տեսանք թէ ի՞նչ ջանք ի գործ դրաւ. եկեղեցիներո՞ւ թէ լսարաններու մէջ խօսեցաւ այն շարժման դէմ, թէ կոչնոց մէջ, յորս կը յայտնէր թէ իրաւունք ունի ժողովուրդը, զի դանակը ոսկորին հասած է: Եթէ ժողովրդեան մէջ իրական շարժում կար իւր կամաց հակառակ այս բանին համար, ինչո՞ւ չը փութաց հաղորդել Պատրիարքարան, մինչ Գ. Քլէյթն աճապարած էր Կ. Պոլսոյ Անգղիական դեսպանին հեռագրել, որով նա ալ գանգատ կը յայտնէր Ս. Պատրիարքին այս բանին համար, իսկ Ս. Պատրիարքը պաշտօնական տեղեկութիւն մը չունենալ կը յայտնէր անեղծունելով թէ սուտ է այն լուրը: Գալով այն կէտերուն թէ ընկերութիւններ ստորագրութիւն կը հաւաքեն յիշեալ շարժումն իրականացնելու համար, թէ Ռուս գործակալներ անդուլ կը գործեն՝ կատարելապէս սուտ են դոքա: Ոչ Ռուս գործակալ մը երևցած է Վան և ոչ ալ ծանուցեալ ընկերութիւն մը այդպիսի հանրագրութիւն մը պտըտցուցած է: Իսկ այն թէ մայրաքաղաքիս ընկերութիւններէն մին մաս ունի այս գործին մէջ չեմք հասկնար Նախ որ Կ. Պոլսոյ ընկերութեանց մէջ չկայ մէկը որ գործ ունենայ ի Վան բաց ի Արարատեանէն. երկրորդ կատարելապէս կրնանք և բաշխաւորել թէ Արարատեան ընկերութեան կողմանէ երբեք վերոյիշեալ սպառնական ցոյցին գործակցող չէ եղած որ: Եթէ Գ. Շահնուր ուզէ հաստատել իւր տուած այս լուրը մեք պատրաստ ենք ներկայանալ ուր պէտք լինի այս բանին համար. կը ցաւիմք որ Գ. Շահնուր այսպիսի քաղաքագիտական կարծուած յիմարական ցոյցի մը ստուգութիւնը չճշդած ելեր է կասկած յայտնել թէ Կ. Պոլսոյ ընկերութեանց մինն անգամ մաս ունի այդ գործին մէջ: Կը հասկնամք զայդ ալ, Երեմիա և իւր գաղափարակից խնլացիներ հնարած են երկու միտքով, Նախ որ ժողովրդեան մէկ մասին առաջ ընկերութեան մը գործակցութիւնով իրենց սուտ ցոյցին աւելի կարևորութիւն ընծայեն, երկրորդ՝ որպէս զի հակառակ պարագայի մէջ այն ընկերութեան համար ամբաստանութիւն ունեն. բայց ոսկին միշտ մի և նոյն է որչափ ալ տիղմ ձգել ուզեն վրան: Մ[illegible]

Վան 1880 փետր. 20

ՊԱՆՏԸՐՄԱ

Շեհրը մեզքիւր Իսլամ վէ Խըրիսթիյան էհալիի միւթէպէյրանընտան 47 զաթըն իմզասընը հավի օլուպ, Պանտըրմա գայմագամը Հասան Ճավիտ էֆէնտինին ՝ այրըթ վէ հիմմէթի իլէ մէմլէքէթին կէրէք ինշաաթճա վէ կէրէք իլում վէ Ֆիւնունճա քէսպը Թարագգը իթմէքտէ օլտուղունու, վէ գայմագամը մումաիլէյհին ումում էհալինին Թէշէքքիւրինէ շայան սըլուքունդըրընը միւպէյյին պուլունան ամիտէքի վարագայը՝ պաալը մէմուրինը տէվլէթին սաւի խաարիճլէրինի միւպէյյին օլան վարագալարը ալրա իթմօլիմիզ միսիլլու, մէմուրինը սայիրէյի իէ էզվիգ պըմ- նըրնտա աթիաէ մաէլ մէմունիյէթ այ- նէն տէրճ իտէրիզ:

Պանտըրմա գասապասը մուգատտէմանհէյէ հալինտէ իքէն, պունտան պիր պուչուգ իքի սէնէ մուգատտէմ Իզմիթ գայմագամլըգընտան կէօնան, Մանեաս, Այտընճըգ նահիյէլերի պիթթէֆրիգ պուրայա իլհագը իլէ գայմագամլըղա Թահվիլ պույրուլտուղը ճիհէթլէ, շու միւտտէթ զարֆընտա դաղաճա կէօրիւնէն Թէրագգըընն պիր նէպզէճիք պէյանըլա վէ հիւքիւմէթի մէզպուրէ իլէ էհալիտէ կէօրիւնէն Թէրագգըբէրվէր վէ մէտէնիյէթքիւսթէրլիյին մէմլէքէթիմիզին հէնուզ շու իքի չերէքիմիզի իքթիսապտէն մահրում պուլունան մահալլէրինէ տախի Թէամիմ իտիլմէճէկլի հազգընտա պիրլէրճէ հասըլ օլան իթմինան վէ էմնիյէթտէն տօլայը, պու հալը միւսթէվճիպ իւլ մէսարի կէրէք պիւզլերին վէ կէրէք պիլ ճիւմլէ եար ու աղեարըն նազարը ղըպթէ վէ խօշնուտիսինէ չարբմագա սէպէպ վէ պատի օլան վէ պու եօլտա սէվքը ղայրէթ վէ հիմմէթի պիր ան ու տաղիգա էլտէն պըրագմայըպ, հէր պար բիշէ վէ ենտիշէսի խըթիհսալը եսպապը ըէֆահ վէ էմնիյէթը էհալիյէ վէ Թարիգի Թէրագգը վէ մէտէնիյէթտէ գաթը մէրաթիպ վէ տէրէճաթը ալիյէյէ միւնհասըր վէ մասթուֆ պուլունան գայմագամը գազա Հասան Ճավիտ էֆէնտի հազգընտա մէճպուրի իւլ էտա կէօրիւնէն մահմիտէթ վէ շիւքրանըն էտա ու իֆասընա իպթիտար օլունուր: Շէօյլէքի էհալի հազլարընտա խըթիհսալ վէ խըթիհզաըը հիւքիւմէթճէ ադէմը ֆէրաժիտէն պուլունան էմնիյէթի մալ ու ճան դադիյէսի պունտան պիր պուչուգ սէնէ ադէմլէրի պու հէվալիյէ միւսթէվլի օլմուշ, վէ օրթալըղը տէֆ ու խըթիսալէրի եօլունտա Թէտաապիր վէ Թէշէպպիւսաթը հիւքիւմէթտէն խալի պուլմուշ օլան պազը էրազիլ վէ էշգիեանըն իճրաի մէզալիմ, վէ Թէատտիյաթլարը իլէ մէֆգուտ վէ հէր քէս Թարաֆընտան մէմլէքէթի իշխնտէ պիլէ գօմշուսունա կիտէմէզ կիպի հալլէրինիւ մայան վէ բունումա օլմուշ իքէն, պու հալը մուզիրրին տէֆ ու իզալէսի վէ օ մազուլէլերին ակզ ու կիրիֆթլէրի իլէ իճրաի միւճազաթը գանունիյէլերի ուղրունտա գայիմագամը մումաիլէյհ Թարաֆընտան կէօսթէրիլէն իգտամաթը միւթէվալիյէի ճիտտիյէ վէ իթթիխազ պույրուլան Թէտապիրի սաիպէ սէմէրէսի իլէ տէրունի գազա օ միսիլլիւ Թէլէվվիւսաթ վէ մազարրաթտան Թաթհիր իտիլմիշ օլտուգտան պաշգա, կիրուհը մէրգումէտէն պիթթագրիպ ֆիրարիլէ ճիվարդազալերիքիրիզկեահ վէ պուրալար հիւքիւմաթը Թարաֆլարընտան էմրը ինզըպաթտէ կէօսթէրիլէն հարեքեաթը միւթէճէննիյանէտէն խըթիֆատէյէ տիտէտուզու ինթիպահ օլմագ խսթէյէնլէրին տախի քիրիզկեահ վէ մահալը խըթիֆա վէ բէնահլէրի Թահգիգ պույրուլարագ հէր պիրէրլէրինին մահալլէրի հիւքիւմէթի մարիֆէթի իլէ էլէ կէչիրիլիպ, ճէլպ ու ինզարլարը իլէ ճէզայը սէզալարընը կէօսթէրիլմէսինտէն կէրու տուրուլմասընըն հասըլ էյլէտիկի Թէէսիրաթ՝ զիքր օլունան ճիվար դաղլարընա տախի էմնիյէթ ու ասայիշի տէրքճէլի մոթլուպեճէ խյալ խյէմիշ օլմադըս, լէհ իւլ համտ էօնաֆը էհալի պիլա բէրվա խըթէտիյի մահալէ կիտուպ կէլմէ յէ գանունը մէտէնիյէթ իճապընճա, եէքտիկէրէ միւրթէպեթ վէ մէշուրէքպուլընան մուամէլաթլարընը քէմալը էմնիյէթ վէ սէրպէսթի իլէ իճրա էյլէմէյէ պաշլամըշ, վէ իշթէ էմնիյէթը ճան վէ մալ դադիյէսի 25—30 սաաթլըգ պիր մահալէ կիտիպ կէլէն պիր քիմսէ հազգընտա մուհագգագ քէնտիսինին հարէմ տաիրէսինտէն սէլամէթլը վէ եախօտ սէլամէթլըգտան հարէմ տաիրէսինէ կիտիպ կէլմէսի ըէնկինի ալմըշ տըր տինիլմէքբէք տօղրու վէ խասպէթլի կէօրիւլմիշ տիր: Վէ մէմլէքէթին իմարը իլէ Թուրուգ ու մէապիրին Թանզիմ վէ Թէսվիյէսի պահսընա կէլինճէ, մէզքիւր Գանտըրմանըն պունտան պէշ սէնէ աքտէմ մըգտարը սիւլիսանը եանմըշ վէ պատէզին մէմլէքէթը մեզքիւրէնին իմարը իլէ հէեէթը սապըգ ասընը պուլապիլմէսի պախուլիյհթ իմալ խուսկի էֆքեարը էհալինին սահէիզիհնինտէ եանղըն աթէշի կիպի մէյտան ալմըշ օլտուղու հալտէ, միւճերրէտ էֆէնտիի մումաիլէյհին Թէշվիգաթը միւսմիրրէ վէ Թէրղիպաթը միւթէնասիպէսի սայէսինտէ, մահալը միւհթերէզէնին բէք չօղու պիր Թարզը պէհին վէ նէվային իւզրէ վէ նիզամը իլէ Թանզիմ օլունան խարիթասընա մուվաֆըգ սուրէթտէ պինա վէ ինշա օլունմուշ վէ Թուրուգ ու մէապիրին պիր խայլը մահալլէրի տախի Թանզիմ վէ Թէսվիյէ գըլընմըշ վէ էլէէվէլ ինշաաթ վէ իմարաթտա քէմալը կէրմի իլէ տէվամ իլէ էհալիյի պէշ սէնէ տիր տիւրլիւ տիւրլիւ խասաթալըգլարա կիրիֆթար իտէրէք ճանընտան սաանտըրմըշ օլան սալաշ վէ պարագալարընտան գուրթուլտուղու կիպի ինշաաթ ճիհէթի իլէ վէրկիտէն խաղընէի ճէլիլէնին տախի ինթիֆաընա սէպէպ օլմասը վէ մէվքիի սայֆիա եէվմիյէ պիր գաչ սաաթ օլարագ ամէտշիւտ իթմէքտէ օլան վափօրլարըն եիւք վէ եօլճու ալըպ չըգարմագ իւզրէ եանաշմալըմէլէրի իչիւն վասաթը մէմլէքէթտէ մանիֆաղամ պիր տէ իսքէլէնին ինշասընա պիլ միւպաշէրէ, պու նիւզւէն հասըլ օլաճագ այիտաթլա պէլէտիյէ սէրմայեսինին Թէզայուտիւնէ վէ մէմլէքէթին Թէզեինաթը չաճ ու չէրէֆինէ Թէշէպպիւս օլունմասը էզհանը էհալիտէն էֆքեարը սալիֆէթ իւլ պէեանը պիթթէպւիր, պունունու եէրինէ մէմլէքէթլէրինին պիր գաչ սէնէճէ գատար իքենճի իզմիր օլմագ իւզրէ եատ օլաճաղը ֆիքրինի պիրլէշթիրմիշ տիր, վէ հէլէ մէքթէպլիպը իպթիտաիյէտէ ուսուլը աթիգէ վէ ղայրը մագպուլէ իւզրէ Թաալիմ ու Թէտրիս օլունմագտա օլան վէ նէվրէսիտէկեանը մէմլէքէթին զէրվէի մէարիֆէ սուուտ վէ իրթիֆալէրինէ բապէնտ օլմագ տէյիլ պէլքի տէրեաի մէարիֆին սահիլինտէ պիլէ գատէմճիւնպան օլապիլմէլէրինէ մանի վէ հաճիզ պուլունան տիւրլուս վէ ֆիւնունուն ուսուլը ճէտիտէի միւսթահսէնէ վէճհ իլէ Թալիմ ու Թէտերրիւսէ Թահվիլ պույրուլմասը իլէ ազ վագըթ զարֆընտա սէքիզ օնար եաշընտաքի չօճուգլարըն արա սըրա իճրա խըլէն իմթիհանլարընտա օլունան էսէլէտէ եօլու իլէ ճէվապ վէրմէլէրի վէ նազարը իսթիտատլէրինէ արզ խըլէն հէր պիր հունէրը միւրէքքէպէ վէ ղայրը միւրէքքէպէյի ֆարգ ու Թէմիզ իլէ գըրաաթ վէ այնլաըընը լէվհալար իւզէրինէ իշքեալ ու Թերսիմ իտէրէք, իսպաթը մալումաթ վէ լիյագաթ էյլէմէքտէ պուլունմուշ օլմալարը հազգը աճիզանէմիզտէ միւթէվարիտը խաթըր օլմասը մէյհուլ վէ մազնունը պուլունան աղրազը նէֆսանիյէ վէ պիր կէօնա մէնաֆիի զաթիյէյէ խըտմէթ վէ սէմթի սէվապ վէ բաշթկիւրտէն վազիի քիզպ վէ Թիւրուզէ ազիմէթ վէ զէհապտէն արի վէ պէրի օլարագ մահզա հազգգէթը հալի մուլին օլմագ վէ գայիմագամը մումաիլէյհ հազգընտա վիճտանէն քէնտիմիզի պօրճլու պիլտիկիմիզ շիւքը ու սիթայիշի իյֆա էյլէմիշ պուլունմագ իւզրէ մուվաֆըգը նէֆս իւլ էմր օլուպ օլմատըղը բէք գօլայ վէ զահէրթէ պիր Թահգիգաթլա Թէհագգուգ վէ Թէպէյյուն իտէպիլէճէք օլան իշպու մէշհուտաթ վէ Թահգիգաթը աճիզանէմիզին կաղէթամ միւթէպէրէնիզ տէրճ ու իլանը ըիճասընա իպթիտար էյլէտիք էֆէնտիմ:

(47 իմզա)

ԻԱՆԷ

Մէրքէզ իանէ գօմիսիօնը Թարաֆընտան վարիտ օլան ճէտվէլ տիր:

Հանգանակութիւն ի Նէնի գաւառ վասն սովելոց Հայաստանի

	Օս. ոսկի
[illegible]	100 [illegible]
Տիկին Խանամիրեան	100
Օր. Տիրուհի Կ. Ցազեսեան	100
Տիկին Սեմիրճեան	25
Մ[illegible] Տէր[illegible]	
Ալեքսիս Շամտանճեան և որդիք	1000

ՕՆ ԱԼԹԸՆՃԸ ԼՈՒԻ ՎԷ ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ԻԽԹԻԼԱԼԸ (ՐԷՎՕԼԻՒՍԻՕՆ)

ՄԻՒԷԼԼԻՖԻ

ԱԼԷՔՍԱՆՏՐ ՏԻՒՄԱ

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԼ

(835 [illegible])

Գու պէշարէ բըքնոսին իւզէրինէ սէօյլէյէճէք չօք շէյլէր վար տըր, զիրա քէնտի գապահաթլարընըն միւճազաթըընը զիյատէսիյլէ չէքմիշ տիր: Գուննուն սէրկիւզէշթինի նագըլ իտէլիմ:

Տիւգ տը Շարթըր տէտէսի՝ Բալէ Րօյալը նասըլ պիր ֆահիշէխանէ եաբմըշ իտի իսէ, միւշարէլէյհ տիւգ տը Մօնսօ նամ մահալի էն զիյատէ րէզիլանէ էյլէնճէլէր մահալինէ Թէպտիլ իթտի: Էվէր պու վագաա հագգընտա ազ չօգ պիր մալումաթ իսթինմէք իսթէնիլիր իսէ, 1784 սէնէսինտէ Մ. տըվ. * * * Թարաֆընտան նէշր օլունան պիր հիճվիյէյի օգումալը տըր: Մումաիլէյհ Մ. տը Վ. * * * սալթ կէօզիւ իլէ կէօրմիւշ օլմայըպ, հաթթա քէնտիսի տէ իչինտէ պուլունմուշ տըր: Պիզ մեզքիւր հիճվիյէնին եալընըզ չու աթիտէքի բարչասընը պուրատա նագըլ իտէրիզ.

«Պիր կիւն, տէյր Մ. տը Վ*** մեզքիւր հիճվիյէսինտէ, Մ. տիւգ տը Շարթըրըն էն եագըն էյլէնճէլէրինտէն պիրինտէ պուլունմագտա իտիմ. Հէփսիմիզ տէ հաթթա րէխսիմիզ պիլէ չըրըլ չըպլագ իտիք. պէօյլէճէ Թաամ իթտիք: Թաամ խիթամ պուլունճա, միւշարէլէյհ բըքնօ հէր քէս իսթէտիյի կիպի էյլէնսին տէյու էմր վէրտի: Անիտէ հէփսիմիզ իւքէմլէ, սանտալյա, գօլթուգ, գանափա սէտիր, վէ սայիր հէր նէրէյի պուլտուգ իսէ օրայա եաթըլտըգ, վէ բըքնօ այագտա կէզինէրէք պիշարէ եանըի պէշէրին զաաֆ ու գուսուրէթլէրինի աճըր իտի:»

Բըքնոսին աճըմագտա օլտուղը զաաֆ ու գուսուրէթլէրիլէրի տէֆ իթմէք իչին սանաթ Թապիաթըն եարատմընա կէլմիշ իտի: Միւշարէլէյհ հազրէթլէրինին էմրի իւզէրինէ ուսթա պիր մաքինաճը աէտ ճէսամէթտէ պիր Թագըմ Թասվիրլէր եաբըպ, պունլար, վօգանսօնըն պիր նէվի քէնտի քէնտիյէ հարէքէթ իտէր մաքինասը կիպի, եալընըզ եէ յիպ հազմ իթմէզլէր իտի, պաղըն բըրէնսին վէ քէնտի տավէթլիլէրինին գուսուրէթսիզլիկինտէն վէ քէսիքլիկինտէն տօլայը իճրաատէն մէն օլունուպ հէր նէվի հարէքէթ ու ամէլիյաթը սարա իչրա նէֆս իտէրլէր իտի:

Տիւգ տը Շարթըրըն հէչ օլմազսա չու էյիկի վար իտի քի, քէնտի ֆէսատաթընը կիզլէմէյիպ, հէր քէս չու հիքեայէ իթտիյիմիզ էֆալը պիլարանէսինի պիլէճէք եախօտ պիլմէյէճէք տէյու ումուըընտա պիլէ իթմէզ իտի: Պիր կիւն վէրսայլտա պիր պահսա Թութուշուպ, չըր չըպլագ Բալէ Րօյալա ավտէթ իթմէյէ գալգըշմըշ տըր, զիրա օրատա պէքլինմէքտէ իտի: Հագիգաթէն տիւգ տը Շարթըր պու պահսընը իճրա իտուպ գազանտը վէ չըր չըպլագ օլտուղու հալտէ վէրսայլտան Բալէ Րօյալա կիթտի:

Ինկիլիզլէր հագգընտա մուհապպէթը միւֆրիթէ՝ Ֆրանսըզ ախլագընտա սէրզէնիշի գուհուր օլմագա պաշլամըշ օլուպ, պունա տա սէպէպ եալընըզ Մ. տիւգ տը Շարթըր իտի: 0 զէման Ինկիլիզ ատ յիւլէրինէ օլունան իթիպար միւշարէլէյհտէն պաշլամըշ տըր: Գլիւպլէրէ տէ էկէր միւշարէլէյհ միւէսսիս օլմատը իսէ, հէչ օլմազսա Ֆրանսըզլարը էն զիյատէ օ ալըշտըրտը: Իշպու Ինկիլիզ տէլիլիկի զաթէն Ֆրանսատա հէր քէսին նազարը նէֆրէթինէ օղրամըշ իքէն, պիր տէ Բալէ Րօյալըն մէչհուր քեարճըլըղը (սըէքիւլասիօն) մատտէսի իւսթէ կէլէրէք, արթըգ պու պիչարէ բըքնօ պիւսպիւթիւն էհալինին կէօզիւնտէն տիւշտիւ, վէ անճագ իխթիլալ (րէվօլիւսիօն) կիւնլէրինտէ էհալինին պիր ազ սուրէթտէ վէ եասասըզ մուհապպէթինի գազանտը:

Քեարճըլըգ (սըէքիւլասիօն) տէտիք, ինթիմալ քի օգույանլարըմըզ պունուն հիքեայեսինի պիլմէտիքլէրինտէն պիր չէյ անլամայաճագլար տըր, պինաէն ալէյհ պէր վէճհի զիլ մատտէյի հիքեայէ իտուպ կիւզաշ վէրէլիմ:

Բալէ Րօյալըն պաղչէսի էթրաֆընտա էլէէվէլ պու [illegible] տա օլան օ կիւզէլ տիվանխանէլէր օ վագըթ եօգ իտի: 1765 սէնէսինէ տօղրու մէզքիւր պաղչէ աբ աչըգ պուլունուպ, էօյլէ քի ճիվարտա պուլունան խանէլէրին բէնճէրէլէրի պաղչէյէ պագտըգլարընտան, խանէ սահիպլէրի իշպու մէնզարէի լաթիֆէտէն իսթիֆատէ իտմէքտէ իտիլէր: Մ. տիւգ տը Շարթըր գօմշուլարընըն պու իսթիֆատէսինի ֆարգ իտինճէ, պու մէնֆաաթը քէնտիսինէ չէվիրմէյէ գարար վէրիպ, պու սէպէպտէն տօլայը Բալէ Րօյալըն տիվանխանէլէրինի եաբտըրտը վէ գօմշու էվլէրինին էօնիւնէ հէվալէ չըգըպ նէզարէթլէրինի գաբատը: Պունուն իւզէրինէ, մէզքիւր խանէ սահիպլէրի տավայա գըյամ իտուպ, լաքին միւշարէլէյհ տիւգ պու տավայը գազանըբտա, բէտէրի քէնտիսինի չու վէճհլէ Թէքտիր իթտի:

—Մօսիէօ, մէմլէքէթէ գըլատան սօնըրա պիրինճի մէանէտէ սիզ սայըլըրըզընըզ հալտէ, Թաաճճիւպ օլունուր պիր չէյ տիր քի, քէնտի սըֆաթը Հաշմէթմէապընըզա բէք տէ մուվաֆըգ պիր մուամէլէտէ պուլունմայօրսընըզ:

Տիւգ տը Շարթըր իշպու Թէքտիրէ չու աթիտէքի տօղրու վէ մանալը տարպը մէսէլ իլէ ճէվապ վէրտի:

—Պիր էէէ..ը (պիր նէվ ալթուն ագչէ տիր) բիայէթը ումումիյէտէն զիյատէ սէվէրիմ:

Տիւգ տը Շարթըր գումար իւլ պիւնէ, կիյիտ, ճէսուր վէ եօրկունլըղը սէվէր պիր տէլիգանլը իտի: Պըրէթանիա Սուֆլա էյալէթինտէ սէյեահաթ իթտիկի էսնատէ պիր կիւն պէշ եիւզ այագ տէրինլիքտէ օլան մատէնլէր իչէնէ էնիպ, պիր կիւն տէ պալօն իլէ հավայա չըգտը վէ կէօք եիւզիւնտէ իճրաի սէյեահաթ էյլէտի:

Գիլաքս գարըսը մատմազէլ տը Բանթիէվր գըզըլէթ, Թահամմիւլ վէ սաատաթը զէվճիյէ նիւմունէսի իտի: Ֆրանսանըն եիւգ կիւնլիւք հիւքիւմէթի էսնասընտա միւշարէլէյհա մատմազէլ տը Բանթիէվր Ֆրանսատա պուլունարագ, իմբէրաթօր Նաբօլէօն Բօնաբարթ միւշարէլէյհայա պիր գիյարէթ իթտի, վէ հագգընտա պէօյիւք հիւրմէթ ու րիայէթի օլտուղընը իզհար իթտիքտէն մաատա, պիլաթիւմէ էմվալ ու մուայէնաթընըն գայթ ու միւսատէրէ օլունմայաճաղընը պէյան էյլէտի:

(Տէվամը)

Եղիարք Մուրատեան	1000
Նազարէթ Ֆրէնկեան	300
Մարուքէ Ֆրէնկեան	200
Մկրտիչ Մագլըմեան	200
Թորոս Գաբամաճեան	200
Տիգրան Յովակիմեան	200
Գրիգոր Ասապեան	200
Յարութիւն Ջէշմէ իւստիւ	200
Գրիգոր Խանամիրեան	150
Պօղոս Էքսէրճեան	100
Համբարձում Բէ յիզեան	100
Ռուբէն Պիպէռճեան	100
Յարութիւն Խանճեան	100
Թումիկ Բարաճեան	100
Եղիարք Շահպազեան	100
Յովհաննէս Լիւլէճեան	100
Սարգիս Տէրօնեան	100
Սուքիաս Սառուխանեան	100
Կարապետ Պասմաճեան	100
Կրօն փափազեան	100
Ստեփան Բապուճճեան	100
Յովհաննէս Կոմիկեան	100
Մաթիկ Մաղաքեան	100
Մկրտիչ Սիմօնեան	100
Գրիգոր Քէսիքպաշեան	100
Եղիարք Ջաւէեան	100
Մկրտիչ Մանուկեան բաշգար պաշը	100
Հերքիւլ Վարդանեան	100
Յարութիւն Կիւլլապեան	100
Յարութիւն Սուրենեան	100
Պօղոս Քէլէկեան	100
Եպիփան Շամտանճեան	100
Միքայէլ Եազմաճեան	100
Միրիճան Եազմաճեան	100
Ստեփան փափազեան	75
Խաչիկ Պաղտասարեան	50
Բարթիկ Գարագաշեան	50
Յակոբ փափազեան	50
Անտօն Ռունճեան	50
Յարութիւն Լութֆեան	50
Գէորգ Պետրոսեան	50
Յովակիմ Սաքսեան	50
Եպիփան Սիրամարգեան	50
Յակոբ Պէտէլեան	50
Գրիգոր Վարդեան	50
Եղիարք Արսէնեան	50
Կարապետ Գասպարեան	50
Յովհաննէս Ռունճեան	50
Մանուկ Աչճեան	25
Եսայի Սրապեան	25
Գասպար Ղատֆճեան	25
Կարապետ Թիւյսիւզեան	25
Մկրտիչ Եղիաեան	25
Գրիգոր Շախմանեան	25
Լիր. Օսմ. 72 և 50 ղրշ.	7250

Անուանք	Ազծ. Դոն.
Տիկին Ս. Լաթիֆեան	40
Օր. Աչէմչան վարժուհի	20
Մեծ ... Թ...	
Աբրահամ Շահպազեան	200
Եղիարք Խանճեան	200
Ածատուր Ալլահվէրտեան	100
Յովհաննէս Թորոսեան	100
Յարութիւն Պաղտասարեան	80
Կարապետ Իկիտպաշի և սննեկակիցք	80
Խաչիկ Ճէվահիրճեան	60
Մարգար Ատամիաբօյճ	60
Գէորգ Ղազարոսեան	60
Տօգթօր Ներսէսեան	50
Սիրուն Նալպանտեան	50
Սիմօն Աբրահամեան	50
Ստեփան Թադէոսեան	50
Յակոբ Մագլըմեան	40
Դամիկ Համբարձումեան	40
Համբար Կիրակոսեան Ածխավաճառ	40
Պօղոս Գալֆաեան	40
Ստեփան Կուռճեան	40
Նշան Զամուշեան	40
Մկրտիչ Էսկիճեան	40
Մանուէլ Պիպէռճեան	40
Յակոբ Սարգիսեան	40
Յովակիմ Գարաքաշեան	40
Մաղաք Թումիկեան	40
Յարութիւն Փիլիպոսեան	40
Տիգրան Զագըրեան	40
Կարապետ Պաղտասարեան և սննեկակիցք	40
Գրիգոր Ուլուբճեան »	30
Սարգիս Նորշնակցեանց »	30
Սարգիս Հանեցի »	30
Յարութիւն Ջեթօղեան »	30
Յակոբ Պօլիկեան	30
Տիգրան Սեդրակեան	30
Մանուկ Թօգաթլեան	30
Յովհաննէս Խուռխուռեան	30
Եղիմէ Մէստճեան	30

Յակոբ Գալըպագճեան	30
Սարգիս Խորասանճեան	30
Նիկողոս Պետրոսեան	30
Յակոբ Հաւնցի և սննեկակիցք	25
Մկրտիչ Մուշամպաճեան	25
Յովհաննէս Խաչատուրեան	25
Պօղոս Ցայեան և սննեկակիցք	25
Առաքել Խուլուցեան »	24
Ջեռամբ Գաբրիէլ Եազըճեանի յանձներ են 6 անձինք	22
Յակոբ Ռունճեան	20
Սահակ Սարգիսեան	20
Մարտիրոս Սիւզէնիճեան	20
Թադէոս Մէրամէթճեան	20
Յարութիւն Դերձակեան	20
Յակոբ Աւետիսեան	20
Միսակ Պաղտասարեան	20
Եղիարք Փապուճճեան	20
Նազարէթ Եազըճեան	20
Գրիգոր Էքնաեան	20
Գէորգ Գույումճեան	20
Եանի Ածխավաճառ	20
Խաչիկ Սիմօնեան	20
Գաբրիէլ Նպարավաճառ	20
Յարութիւն Սեղանաւոր	20
Ալիքսան Գազանճեան	20
Նշան Թօգաթլըեան	20
Մկրտիչ Հիւսէյինճեան	20
Յարութիւն Ֆրէնկեան	20
Էգնա Գաբամաճեան	20
Կարապետ »	20
Յովհաննէս Գասպարեան	20
Մանուէլ Մինասեան	20
Մելգօն Պիթլեան	20
Գալուստ Իւթիւճեան	20
Նազարէթ Սըվաճեան	20
Նշան Ազարիկեան	20
Յակոբ Մարգարեան	20
Գաբրիէլ Էզաճեան	20
Յակոբ Ֆրոճիեան	20
Նշան Գարաքաշ	20
Օգսէն Ստեփանեան	20
Ռուբէն Լօքմակէօզեան	20
Ստեփան Էյուպլի	20
Ստեփան Ճանեան	20
Յարութիւն Ճիւմպիւշեան	20
Յովհաննէս Փափարեան	20
Պօղոս »	20
Ստեփան Յովակիմեան	20
Մելքիսեդեկ Նշանեան	20
Գրիգոր Մարտիրոսեան	20
Կարապետ Գէորգեան	20
Մեսրովպ Սրապեան	20
Պետրոս Սըվաճեան	20
Խաչիկ Վարդանեան	20
Կարապետ »	20
Խաչիկ Մանուէլեան	20
Քէստի Դերձակ	20
Սարգիս Արգունեցի	20
Յովհաննէս Վանցի	20
Պետրոս Մուրզաեան սափրիչ	20
Գրիգոր Պետրոսեան	20
Խաչատուր Թաւֆճեան	20
Յարութիւն Ագամեան	20
Սարգիս Սինանեան և սննեկակիցք	17
Սահակ Մուրզացի և սննեկակիցք	15
Ղազար Ջըմըշկածակցի	15
Ղուկաս Իսապէկեան	10
Իսրայէլ Սիլիճեան	10
Օհան Արթուխեան	10
Յարութիւն Քումպաթլեան	10
Պօղոս Թօփալեան	10
Գէորգ Աստուածատուրեան	10
Արտաշէս Սալթամարքաճի	10
Խաչէր Քէօշէպաշեան	10
Կարապետ Իսկէնտէրեան	10
Խաչիկ Սաաթճեան	10
Մկրտիչ Համբարձումեան	10
Թանաշ Ածխավաճառ	10
Բարթամ Աճէմեան	10
Նշան Թերզիեան	10
Յարութիւն Ծխավաճառ	10
Սահակ Գալըըճեան	10
Պետրոս Մինասեան	5
Մանուկ Յարութիւնեան	5
Գառնիկ Կիւմիւշեան	5
Կարապետ Երամեան	5
	3573

Համգումր Լի. Օս. 72 և 50 ղր.
Արծաթ դահեկան 3573 »

Համարակալ Գ. Յ. Յովսէփեան — Գանձապետ Աբէլ Կիւլլէեան

4 Ապրիլ 1880
Գատը քէօյ

ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս

Լօնտրա 20 ապրիլ

Լօրտ կրանվիլին եէնի գապինէթօյու թէշքիլէ մէմուր, վէ Մր. կլատսթօնըն տախի աըլըգատէ ըլէք բուլթնմըգ իւզէրէ րէ մէճլիսը պաշա... նա ազա օլաճաղը շայի տիր։

Բարիս 20 ապրիլ

Ֆրանսա մէճլիսը Ա. յան րէիսի Մ. Մարթէլ իսթիֆա էյլէմիշ իսէ տէ, իսթիֆասը մէճլիսը մէգբիւր թարաֆընտան գապուլ օլունմամըշ տըր։

(Պոս տաղան հելէն Բ...)

Լօնտրա 21 ապրիլ

Թայմզ տիյօր. Մ. տը Ֆրէյսինէնին Թահրիրամըը ուսմումիյէսինտէ պէեան օլունան խարիճի բօլիթիգա գավաիտիֆրանսատապաըը վէ միւրաճճահ թուլթուլտուգճա, Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրրա՝ կէրեք Շարգտա վէ կէրեք Եվրօբաի Ղարպիտէ սուլհ ու սալահ վէ միւվազէնէի բօլիթիգըյէյի պագըը Թութմագ իչիւն իթթիֆագ իտէճէք լէր տիր։»

Պու սապահքի պիլճիւմլէ Ինկիլիզ կազէթալարընը պէյանընա կէօրէ, Գրալիցա՝ մարքի տը Հարթինկթընը եէնի գապինէթօնըն թէշքիլինէ մէմուր իտէճէք տիր։

Բարիզ 21 ապրիլ

Մէճլիսի մէպուսանըն եագընտա տազըտըլաճաղըն տահիր չուլըյ պուլան հավատիս թէզքիրաըը օլունմուշ տըր։ 1881 սէնէսի իլք պահարընտան էվվէլ ինթիխապաթըը ճէտիտէնին վագըը օլմասը ին թիմալին խարիճինտէ տիր։

ԻԼԱՆԱԹԸ ՄԻԼԻԷ

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

ՄԱՂԱՔԻԱ Ծ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Հայուն անցեալը, Ներկայն և ապագայն.— Արտասանեալ ի Լսարանի Ընթերցասիրաց ընկերութեան յՕրթաքէօյ, ի 8 յունվարի 1879. հրատարակեալ ի Մասիս լրագրի Թիւ 2230—2240.

Հայութեան հոգին.— Արտասանեալ ի Լսարանի Կրթասիրաց ընկերութեան յիւսկիւտար, ի 26 մայիսի 1879, տպագրութիւն Պ. Քիրէչճեան։

Միութիւն Հայութեան.— Արտասանեալ ի Լսարանի Կրթասիրաց ընկերութեան յիւսկիւտար, ի 17 նոյեմբերի 1879. տպագրութիւն Յ. Գավաֆեան։

Հայ Ազգութիւն.— Արտասանեալ ի Լսարանի Արամեան վարժարանի ի Գատը-Քէօյ, ի 23 դեկտեմբերի 1879. տպագրութիւն Ե. Մ. Տնտեսեան։

Կարօտ ենք.— Արտասանեալ ի Լսարանի Ընթերցասիրաց ընկերութեան յՕրթաքէօյ, ի 10 փետրուարի 1880. հրատարակեալ ի Թէրճ. Էֆք. լրագրի Թիւ 794—800 և արտատպեալ առանձինն։

Հայ Երիտասարդութիւն.— Արտասանեալ ի Լսարանի Ս. Սահակեան Սանուց ընկերութեան ի Սամաթիա, ի 24 փետրուարի 1880. տպագրութիւն Ա. Ա. Գանթար։

Կը գտնուին ի Ստամպօլ՝ գրավաճառ Յ. Գավաֆեան, և ի Ղալաթիա՝ թղթավաճառ Յ. Արշակ էֆէնտինէ րուն խանութները. Գին 3 ղրշ. արծաթ։ 3—2

ԻԼԱՆԱԹ

Ամէնճէ Տօյէէէ պէլտուլէտուն էլան իլան.

Ցօգեան պէշ սէնէսի մարթը իւլթիսասընտան շուպաթը նիհայէթինէ գատար թէվգիֆ օլունուպ, հէնուզ ասհապը թարաֆընտան արանըլմամըշ օլան, վէ Տաիրէ տէբօսընտա մահֆուզ պուլունան էշեաներն մահալլին 12ինճի ճումատա իրթէսի կիւնիւ միւզայէտէի ալէնիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, էշեաի մէզքիւրէնին միւպայաասընա թալիպ օլանլարըն էվվըլ մէզքիւրտէ Տաիրէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

9 ապրիլ 1880.

Իւճնճի Տօյէէէ պէլտուլէտուն էլան իլան.

Իքինճի տաիրէի պէլէտիյէ մէրքէզինին աշճըլըգ, վէ սուճուլուգ, վէ գաւվէճիլիք, վէ բագգալլըգ լըգընըն իչուն 96 սէնէսինէ մահսուսէն չէ...

րակիթը մալիւմէ իլէ թալիպինէ իհալէսի տէրուհտըը միւզայէտէ պուլունտուղու, վէ մահր ճարիի նիսանըն 13 ինճի սալը կիւնիւ քիմին էօհտէսինտէ թէգարրուր իտէր իսէ, իլզամ օլաճաղը ճիհէթլէ, իսթէք իտէնլէրին եէվմը մէզպուրտէ տէկին Տաիրէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

8 նիսան 1296.

Ինէտոֆը Հիւմայուն Նիշանընինութ եէլէն էլան.

Պաղչէ գաբուսունտա եէնի ճամիի շէրիֆ հավլիսինտէ քէաին 52 վէ 54 նումէրօ իլէ մուրաքգամ իքի պապ արտիյէ մաղազալարընըն 97 սէնէսի բէճէյէը շէրիֆ զուրրէսինտէն իթիպարէն մէճիտիյէ 19 ղրուշ հիսապը իլէ մագթուէն թալէպինէ իհալէ գըլընաճաղընտան, զիքր օլունան մաղազալարըն իսթիճարըն թալիպ օլանլարըն իհալէ թարիխինտէն 15 կիւնէ գատար Էվգաֆը Հիւմայուն վարիտաթը ուսմումիյէ խաղինէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

9 նիսան 96. 3—1

Ամէնճէ Տօյէէէ պէլտուլէտուն էլան իլան.

Թօփխանէտէ վագը Թուլըա սէրկիսի պիւ միւզայէտէ տէօրթ լիրա քիրա իլէ Թալիպի էօհտէսինտէ Թէգարրուր էյլէտիլինտէն, վէ իշպու չէհրը նիսանըն օն պէշինճի սալը կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն, պունտան զիյատէյէ թալիպ օլանլարըն Ալթընճը Տաիրէի պէլէտիյէ մէմուրիյըն գոմիսիոնունա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

8 ապրիլ 1880. 3—2

Պէյօղլունտա Թագսիմտէ Բուլ քիլիսէսի գարշըսընտա Յալլի-Բաշա գազինօսու սըրասընտա քեային 47 նումէրօլու Թախմինէն 250 արշըն արսա իւզէրինտէ պուլունան պիր պապ խանէ սահիպի Թարաֆընտան Ֆիրուխթ օլունաճաղընտան, իշթիրասընա Թալիպ օլանլարըն ատլիյէ Նէզարէթի մուհասէպէ գալէմինտէ Թէվֆիգ էֆէնտիյէ վէ եախօտ մաթպաամըզա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 4—2

Պաղչէ գաբուսունտա էմթաա կէօմրիւյիւ գարշըսընտա քեային 17 նումէրօլու արտիյէ մաղազասընտա աթիտէքի Թարիխտէն իթիպարէն հէր նէվ էշեաի Թիւճճարիյէ գապուլ օլունաճաղը կիպի, արտիյէի մէզքիւրէյէ էշեա վազ իտէճէք օլանլարտան իսթէյէնլէրէ էշեասընա նիսպէթէն գարզէն աքճէ տախի վէրիլէճէյի իլան օլունուր։ 60—20

1880 փետր. 13 Պ. Բ. Ենովքեան

Մ. ՊԱԼԵԱՆ ՎԷ ԳՈՒՄՊ.

ԱՏՕ ԽԱՆ Ն. 1 ԳԱԼԱԹԱ, ՍԹԱՄՊՕԼ

ՀԷՐ ՃԻՆՍ ԷՄԹԷԱ ԻՋԻՒՆ ԹՈՒՃՃԱՐ ՎԷ ԳՕՄԻՍԻՕՆՃՈՒ

Իսթանպօլտա վէ իխրաճաթ էմթաասը։ — Ինկիլիզ վէ Ֆրանսըզ մալի օլարագ Ամէրիգա վէ սաիր միւսթէմլիքէաթտան կէլէն էմթաա, զէխաիր, վէ սաիրէ։ — Ճօրճ Բրայս ֆապրիգասընըն տէմիր գասաալարը, էսնաֆէ վէ տէմիր եօլլար իչիւն քիւրէք վէ էօէվմէթը սաիրէ, վէ դայրիհի.

Հէր տիճարէտ իշլէրի իճրա օլունուր.

ԻՍԲԱՆԵԱ ՇԱՐԱՊԸ

ՕՒԹՕՒՄ ՏԵՔՕՋԵԲՕՍԱՐ

ԳԱԼԱԹԱՏԱ ԳՈՒՐՇՈՒՆԼՈՒ ԽԱՆ 6 ՎԷ 34 ՆՈՒՄԵՐՕԼՈՒ

Մ. ՖԷՐՆԱՆՏԷԶ ԿՐԱՈՒ

ՄԱՂԱԶԱՍԸՆՏԱ

Սեյահ վէ պէյազ ՍՈՒՖՐԱ ՇԱՐԱՊԸ օգգասը 3 1/2 ղրուշա սիմ ագչէ, վէ չիչէ իլէ ՃԻՆՍԻ ԱԼԱ վէ աըըլ Քսէրէս, Մատէյրա, Մալագա, Բրիօրաթօ, Բօրտօ վէ Ալիգանթէ շարապլարը էհվէն ֆիյաթ իլէ ֆիրուխթ օլունուր։

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆՕՆԻՄ ՇԻՐՔԷԹԻ

Սէրմայէ	100,000,000 ֆրանգ.	
Էտա օլունան	50,000,000	»
Իհթիաթ սանտըգընտա մէվճուտ	24,176,288	» 29 սանթիմ

ՄԱԳԱԶԱԼԱՐԸ

ԼԻՕՆ	Ս. ՊԷԹՐԷՍՊՕՐԿ
ՓԱՐԻՍ	ՄԱՏՐԻՏ
ՄԱՐՍԻԼԻԱ	ՃԻՆԷՎՐԱ
ԼՕՆՏՐԱ	ԻՍԿԷՆՏԷՐԻԷ
ՎԻԷՆՆԱ	ՄԸՍԸՐ

վէ սաիրը պիր չօգ պէլտէլէրտէ.

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ պիրճիւմլէ պանգա մուամէլէլէրինի տէր ուհտէ իտէր.
Խաճամ իւզէրինէ իգրազ իտէր. (Լօմպարտ վէրիր)։
Խաճամ րէճին պարագ հիսապը ճարի աչար.
Ֆրանսըզ վէ սաիրը էճնէպի մէմլէքէթլէրինէ բօլիցա քէշիտէ իտէր։
Համիլինէ էտա օլունմագ իւզրէ գրէտիթօ քեաղըտլարը վէրիր.
Պօրսա էշէրի իչիւն վէրիլէն էմըրլէրի իճրա իտէր.
Խաճամ հըֆզ իտէր.
Թէսլիմ օլունտու նագտը գապուլ իտէր, վէ մուգապէլինտէ չէրայիթի մալիւմէ իլէ պօնօլար վէրիր.

Սթամպօլտաքի շուպէսի (խտարէսի). — Նումէրօ 10 Մէրթէպանի սօգաղը. — Եազըճը խան Ղալաթատա.

LA RÉUNION

ԼԱ ՌԷԻՒՆԻՕՆ

ՏԷՆԻԶ ՍԻԿՕՒՐԹԱՍԸ ԻՋԻՒՆ ԱՆՕՆԻՄ ԳՈՒՄՊԱՆԻԱ

Իսմի մախսուսու օլարագ ալթը միլիօն ֆրանգ սէրմայէ իլէ 1855 տէ Բարիզտէ թէէսիս օլունմուշ, վէ Բարիզին միւթէպէր պանգէր վէ Թիւճճարանը հիսսէտար եագըլմըշ տըր։

ԼԱ ՌԷԻՒՆԻՕՆ գումբանիասը Սթամպօլտա տիկէր պիր Թագըմ գումբանիա իլէ իճրայի մուամէլէ իտուպ, մուամէլաթը մէզքիւրէնին սէրմայէսի 23,000,000 ֆրանգ տըր։

Պու գումբանիա ՎԱՊՕՐ ՎԷ ԵԷԼՔԷՆ ԿԷՄԻՍԻ ՎԷ ՍԷՖԱՅԻՆԻ ՍԱԻՐԷՅԻ Եիւքլէտիլէն մալլարը, վէ բօսթա խտարէլէրինէ թէսլիմ օլունուպ, բօսթա վաբօրըյլա նագլ իտիլէն էվրագը նագտիյէյի միւթէտիլ ֆիյաթլարլա սիկուրթա իտէր։

Սթամպօլտա մէզքիւր գումբանիանըն աճէնթասը վէքիլի

Մ. Մ. Տ. ԼՐԳԷ ՎԷ ՄԱԽՏՈՒՄՈՒ ՎԻԳԹՕՐ

միւրաճաաթ օլունմալը տըր։

ՎՕՍԲՕՐ

ՎՕՍԲՕՐ ԳՈՒԲԱՆԵԱՍԸՆԸՆ ԵԷՆԻՃԷ ԹԻՒԹԻՒՆ ՎԷ ՍԻԿԱՐԱԼԱՐԸ ՅԱՊՐԻԳԱՍԸ

Ալէա վէ սահիհէն Եէնիճէ Թիւթիւնլէրի, Գալաթատա Վօյվօտա սօգաղընտա, 2 վէ 23 նումէրօլար իլէ միւրագգամ մաղազալարտա, եանի ասըլ տէբօզիթօ մահէլլինտէ, վէ հէր թիւթիւնճիւ տիւքքեանլարընտա պուլունմագտա տըր։

Մէզքիւր ֆապրիգա մահէլլէրինտէ, հէր նէվի սիկարա պուլունտուգտան պաշգա, հէր գանըը ճինստէն թէ մալ սիբարըշ վէրիլիր իսէ, սէրիան իրսալ ու թէսլիմինէ սայ իտիլմէքտէ տիր։

Մէզքիւր ֆապրիգանըն ասըլ իշի, զաթէն Եվրօբա իլէ վէ տիյարը սաիրէ եագըրագ թիւթիւն ախզ ու իթասը եագըմագըըգ օլտուղունտան, պու պապտէ Թիճարէթտէն զիյատէ չէրէֆէ խահիշկէր պուլունտուղու ճիհէթլէ, քեաֆֆէի միւշթէրիլէրի խօշնուտ իթմէքլիկ իֆթիխարէ շալըշաճաղընը, բայէթլու էհալիյէ վատ ու պէյան էյլէմէքտէ տիր։

ՇԻՐՔԷԹԻ ՎՕՍԲՕՐ

Սահիպի իմթիյազ
ԱՆՏՕՆ ՍԱԳԱԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 21 Ապրիլ

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	98-3/4
Օսմ. էսհամը աչըլտը	10-3/8
» » գաբանտը	10-1/4
Իսթիգրազ 65	11-1/2
» 69	11-1/8
» 71	68-3/4
» 72	18-1/4
» 73	10-3/8
Օսմանլը պանգասը	11-1/4
Մըսըր տույունու մուէթա հըտէ	62-
» իմթիյազլը	89-3/8
Ռուսիա իսթիգրազը	88-1/8
Գամպիօ Բարիզ 6 այ վատէ	-

Բարիզ, 21 Ապրիլ

Ֆրանս. էսհ. 3 % ֆր.	85-
» » 5 գբօնսուզ	118-92 1/2
Օսմ. էսհամը աչըլտը	10-60
» » գաբանտը	10-60
Իսթիգրազ 65 ֆր.	56-25
» 69	55-
» 73	52-50
Մըսըր ֆօնտ. մուէթա հըտէ	312-50
Գրէտի Լիօնէ	932-50
Օսմանլը պանգասը	533-75
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի	35-50
Իթալիա էսհամը	84-15
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատէ	25-29

Վիէննա, 21 Ապրիլ

Ածիօ ֆիօրին	-
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի	16-30

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագչ. գաբ.	11-16
Պու սապահ աչըլտը	11-15
Իսթիգ. 63 (Մուէթօն) 6 % ֆ.	55-50
» 65 » 6 % ֆ.	55-50
» 69 (Բէնար) 6	55-
» 72 (Պօն տիւ Թրէզօր)	18-50
» 73 6 % ֆ.	51-
Ռումէլի շըմէնտըֆէր 3	35-
Աղճէ ֆայիզի	9-
Ըըբօր Ղըշ.	00-
Հավալէսիզ »	20-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	3-28
Սթամպօլ պանգասը	6-20
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-19
Թրամվայ	3-55

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղըշտան	Ղչ. Փր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	107-11
Մէթալիք »	213-20
Պէշլիք »	210-20
Ալթըլըգ »	
Գազըր »	570-
Գայմէ »	965-
Ինկիլիզ լիրասը	110-16
Ֆրանսըզ ալթունու	87-35
Ֆօլ	90-20
Գրիմիդ ալթունու	51-20
Գարպօն գայմէսի	8-53